

Creure: la força del testimoniatge

**Recull de les glosses dominicals
escrites per Mons. Agustí Cortés Soriano,
bisbe de Sant Feliu de Llobregat,
amb motiu de l'Any de la fe
2012-2013**

ÍNDIX

Pròleg	5
Proemi	10
Testimonis de la conversió: Sant Justí	12
Testimonis de la conversió: Sant Agustí	14
Testimonis de la conversió: Sant Hilari de Poitiers	16
Testimonis de la conversió: Santa Clara	18
Testimonis de la conversió: Sant Ignasi de Loiola	20
Testimonis de la conversió: Blaise Pascal	22
Testimonis de la conversió: Sant Francesc Xavier	24
Les certeses de mossèn Nicolau	26
Testimoni de segona conversió: Sant Joan Bosco	28
Testimonis de la conversió: Alexis Carrel i Jaques Loew	30
Conversió des del marxisme: Douglas Hyde	34
Conversió des del judaisme: Eugeni Zolli	36
Conversió des del judaisme: Karl Stern	38
Conversió des del judaisme: Simone Weil	40
Conversió des del judaisme: Edith Stein	42
Testimonis de la conversió: Paul Claudel	44
Testimonis de la conversió: Charles de Foucauld	46
Convertits des de l'Íslam (I)	48
Convertits des de l'Íslam (II)	50
Convertits des de l'Íslam (III)	52
Convertits a l'ortodòxia: Tatiana Góricheva	54
Convertits a l'ortodòxia: Sascha P., Galina G., Slawa D.	56
Convertits a l'ortodòxia: Olivier Clement	58
Fe-conversió: Giovanni Papini	60
Fe-conversió: Thomas Merton I	62
Fe-conversió: Thomas Merton II	64
Convertits a la presó: rostres sacerdotals	66
Convertits propers	68
Fe-conversió-resurrecció	70
Fruits de Pasqua: Madeleine Delbrêl (1)	74
Fruits de Pasqua: Madeleine Delbrêl (2)	76
Fruits de Pasqua: Maria Skobtsov (1)	78
Fruits de Pasqua: Maria Skobtsov (2)	80
Despertar de les consciències: T. More - T. Becket - J.H. Newman (1)	82
Despertar de les consciències: T. More - T. Becket - J.H. Newman (2)	84
Despertar de les consciències: T. More - T. Becket - J.H. Newman (3)	86

Paraules de fe: Raïssa i Jacques Maritain - Leon Bloy (1) _____	88
Paraules de fe: Raïssa i Jacques Maritain - Leon Bloy (2) _____	90
Paraules de fe: Raïssa i Jacques Maritain - Leon Bloy (3) _____	92
La humanitat de Mn. Albert Domingo _____	94
Paraules de fe: Samuel Stehman _____	96
Paraules de fe: Hannah Arendt (1) _____	98
Paraules de fe: Hannah Arendt (2) _____	100
Paraules de fe: Hannah Arendt (3) _____	102
Paraules de fe: Dret a decidir sobre el propi cos? _____	104

Pròleg

Des dels inicis del seu ministeri a la nova diòcesi de Sant Feliu de Llobregat – l’any 2004 - el bisbe Agustí Cortés ha mantingut una comunicació setmanal amb els seus feligresos a través del [Full Dominical](#). Uns escrits breus, que comporten una reflexió sobre dimensions diverses de la vida cristiana i que molt sovint acaben amb unes petites conclusions o punts a retenir. A vegades, aquests escrits responen a alguna situació d’actualitat, però més freqüentment responen a un pla determinat, en forma de sèrie que es va completant i que vol incidir sobre un punt important del viure cristià. Així, en aquesta mateixa col·lecció *Emaús* va publicar l’any 2009 una sèrie de glosses sobre la vivència de la litúrgia i de l’eucaristia. I una altra finalitat d’aquests escrits setmanals del bisbe són la de recolzar i donar profunditat a algun objectiu que ell mateix ha plantejat per a la diòcesi o per donar concreció local a algun moment general que viu l’Església.

La sèrie que aquí es presenta amb el títol de *Creure: la força del testimoniatge* respon a dues circumstàncies: per una banda, amb tota l’Església hem viscut ***l’Any de la fe*** que va ser promulgat pel Papa emèrit Benet XVI i que el 24 de novembre, final de l’any litúrgic i festa de Crist Rei, conclourà el papa Francesc. I per altra banda, des de fa dos anys, al bisbat de Sant Feliu, s’ha posat en marxa un ***Itinerari Diocesà de Renovació Cristiana*** que el bisbe ha concebut com un instrument d’ajuda a l’evangelització.

Aquest recull d’escrits respon doncs a un doble propòsit. Amb motiu de l’Any de la fe el bisbe Agustí ha endegat una sèrie de comentaris incidint en un dels moments del camí cap a la fe o cap a la seva renovació que és l’experiència de la conversió, ja sigui com a primer moment fundant o també com a segona conversió, com a retorn i renovació que implica un nou començament. I aquesta

experiència, el bisbe Agustí en aquests escrits la vol lligar a la força del testimoniatge com ell mateix explica en la primera de les glosses tot citant Pau VI : *Evangelii nuntiandi* 21: *La Bona Nova ha de ser proclamada en primer lloc, mitjançant el testimoni(...) aquest testimoni constitueix ja de per si una proclamació silenciosa, però també molt clara i eficaç, de la Bona Nova. Hi ha en això un gest inicial d'evangelització.* I també fa de bon recordar la famosa sentència del mateix papa Pau VI en un discurs als membres del Consilium de Laicis l'any 1974: *els homes d'avui escolten més els testimonis que els mestres i, si escolten els mestres, és perquè són testimonis;* frase que després va incorporar a *Evangelii nuntiandi* 41.

Des d'aquesta doble perspectiva trobem una colla de glosses relatives a personatges diversos de la vida de l'església i de la història del món. Crida l'atenció tot repassant l'índex la varietat d'experiències i d'històries de vida. N'hi ha de totes les èpoques i de diversos continents. Alguns provenen de l'ambient catòlic, d'altres de l'ortodòxia o de diverses religions del món, judaisme, islam. No defuig el terreny delicat, sempre amb un enfocament decididament ecumènic i respectuós del diàleg interreligiós i dels ensenyaments del Vaticà II. Algunes històries representen itineraris de llarg recorregut des del terreny de la no fe; d'altres són com un renaixement, com un desvetllar una nova consciència. Amb la forçosa brevetat dels textos, tenim una panoràmica estimulante sobre aquest procés sempre misteriós i fascinant de l'obrir-se pel testimoniatge i per l'acció de l'Esperit a la fe-confiança en el Déu i Pare de nostre Senyor Jesucrist. I són apuntats els enriquiments i les maduracions que aquest procés aporten a les biografies humanes. En aquest sentit hi ha uns incisos entranyables dedicats a mossens estimats de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat que, des de fa més de nou anys, té com a primer pastor el bisbe Agustí. Aquesta insistència del bisbe en el tema de la conversió com a moment central i renovat del camí de fe fa pensar

en una simpàtica anècdota del cardenal Lustiger quan va ser nomenat bisbe de París: a preguntes d'un periodista sobre quins eren les seves prioritats i els seus plans pastorals per a la diòcesi, va contestar: *bé, la primera prioritat és que el bisbe de París es converteixi una mica més...*

El segon focus d'atenció i d'intenció d'aquests escrits que aquí es recullen és l'acompanyament i l'orientació que el bisbe Agustí va donant a l'*Itinerari Diocesà de Renovació Cristiana*, és a dir, a un pla de formació essencial i integral, que abasti les dimensions bàsiques de la vida cristiana: experiència, reflexió i acció. Un itinerari que des de la base territorial de les parròquies i arxiprestats, amb la participació de moviments i comunitats, ha estat ofert a la totalitat del poble cristià que fa camí a la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat. Ofert a tothom, tot i saber per endavant que no tothom hi participarà. Amb especial accent vers els cristians de llarg recorregut de les parròquies; vers els sectors més "joves" (la franja dels 30-50/60 anys); vers els qui s'acosten a la parròquia per demanar la celebració d'un sagrament per a ells o per als fills - baptisme, eucaristia, matrimoni; vers els qui se situen en la frontera o allunyats del nucli comunitari, als quals se'ls pot convidar amicalment a provar un nou apropament, o clarament una primera descoberta. L'objectiu diocesà que el bisbe proposa és treballar uns quants anys de manera prioritària en la decidida formació de laics amb una renovada consciència cristiana i eclesial, traient les conseqüències del do baptismal, alimentats en la pregària i la Paraula de Déu. Procurar humilment que, sota el guiatge de l'Esperit, vagin sorgint grups de laics que renovin la fesomia de les comunitats, amb una participació més intensa en la vida litúrgica i comunitària, en l'apostolat i l'acció pastoral, en la presència testimonial i l'acció en les diverses realitats del món.

Aquest *Itinerari* comporta dos moments fonamentals: un primer temps de renovació de la pròpia fe en un context d'invitació a la pregària i de lectura orant de la paraula de Déu i com a accent especial, el testimoni explícit de la fe: el primer o renovat anunci de Jesús com a salvador i centre de l'experiència cristiana; i un segon temps de formació i aprofundiment en la paraula de Déu i en la fe de l'església. Tot en un clima d'experiència de petit grup cristià, de retrobament personal amb Jesús, de lectura creient de la vida, de renovació sacramental -baptisme-confirmació, reconciliació, eucaristia... i d'invitació al compromís-acció de la vida en cristià. Ajudats en aquest itinerari per laics i per preveres acompanyants del procés.

Al llarg del temps de convocatòria i de formació dels primers equips de laics acompanyants el bisbe Agustí s'ha fet molt present donant la seva orientació i remarcant la importància del que en aquestes glosses sobre la conversió i el creure per testimoniatge explica. I en aquestes històries s'observa també aquella novetat que ja Pau VI havia proposat a *Evangelii nuntiandi* i que el moment present demana amb especial urgència: l'associar el testimoni amb l'anunci explícit, el donar raó de l'esperança, el posar paraula als motius d'una experiència o un captament que semblaria o restaria quasi incomprendible. Els personatges d'aquest recull del "Creure: la força del testimoniatge" aporten aquesta riquesa d'unir vida i paraula, acció que ja és testimoni, i també l'anunci, l'explicació dels motius i del gran "motiu" que dóna raó d'una vida.

Al final de l'any de la fe doncs, i a punt d'emprendre una nova etapa de *l'itinerari de renovació cristiana* surten de nou a la llum aplegats en un volum aquests escrits del bisbe de Sant Feliu de Llobregat. En tot pròleg el més important és dissoldre's per donar pas al text que és el que realment interessa. No voldria, però, acabar aquestes ratlles sense expressar un desig. L'escric fent-me ressò del

pensament compartit amb tots els seus diocesans i dels col·laboradors en el seu ministeri. És cosa sabuda, perquè ell mateix discretament ho ha comunicat, que el bisbe Agustí està passant una prova de salut que feliçment va superant amb l'ajut de Déu i la saviesa dels metges; aquest és també un moment de testimoni i de conversió, per a ell i per a tots. Li desitgem que per molts anys pugui seguir acompanyant el poble de Déu que el Senyor li ha encomanat. La lectura d'aquests escrits ens ajudarà a refermar la fe i l'esperança.

Mn. Josep M. Domingo Ferrerons,
vicari episcopal d'Apostolat Seglar i Evangelització
del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat

Proemi

Sembla que de fet, si volem viure qualsevol virtut, sempre necessitem testimonis, és a dir, el coneixement de persones com nosaltres que l'hagin viscuda d'una manera particular, més o menys cridanera. La raó última d'això és que la virtut mai no és fruit només d'un raonament o d'una il·lustració especial de la ment, ni resultat només d'un precepte que ens mani que cal practicar-la, ni tan sols conseqüència d'un discurs convincent, sinó que la vivència d'una virtut afecta tota la persona i tota la vida; travessa i amara tot el nostre ser, inclosos el sentiment, la voluntat lliure... i, podríem dir, les entranyes mateixes de la persona. És per això que sempre que parlem d'una virtut no podem deixar de referir-nos a "la conversió" de vida que ella suposa: convertits a la fe, caminem en esperança i vivim la caritat.

Ho sabem ben bé per experiència, quan ens fixem en fets constatables al voltant de la virtut de la fe. Alguna vegada hem rebut el prec, formulat per uns pares sincerament creients i preocupats per la descreença del fill, que, parlant amb ell, aconseguixi "convèncer-lo" que havia de creure... Naturalment, d'antuvi sabem que normalment la conversa només ajudarà a l'escolta i a la clarificació d'algunes coses... tret que derivi cap a les vivències profundes que motiven la seva postura i que la nostra intervenció vagi acompanyada de testimoniats concrets de vida de fe. En aquest cas, no és que s'obtingui un resultat positiu automàtic, que no es donarà mai en el terreny de la transmissió de la fe, però el diàleg sí que haurà servit per situar el jove en un punt proper a la seva possible decisió a favor de la fe.

És per això pel que són tan importants els testimonis de la fe en la vida de l'Església. Sempre ho han estat i ho seran. No cal repetir aquella afirmació de Pau VI en l'encíclica *Evangelii nuntiandi*: "el món actual demana i necessita més testimonis que mestres".

Convé fer una precisió. Un investigador que va estudiar l'impacte de la figura de Jesús en la cultura occidental, Jaroslav Pelykan, va advertir que al món clàssic, en els primers segles de

nostra era, se solia proposar al poble, i especialment als joves l'exemple d'herois i savis, als quals emular com a prototipus de virtuts cíviques i guerreres. Però, deia aquest autor, quan l'Església proposava els exemples dels sants, especialment els màrtirs, no ho feia a l'estil dels models pagans, sinó com a benaurats per la seva pobresa d'esperit, en els quals havia triomfat la força de l'amor de Déu.

En la fe i conversió de sant Agustí van tenir un paper decisiu els testimoniats de la conversió del gran filòsof neoplatònic Victorí, del qual li va parlar un altre gran mestre, Simplicia; i el de sant Antoni Abat, que per Crist ho havia abandonat tot i lliurat els seus béns als pobres... Per què no deixo, es preguntava el sant, que Crist sigui tot per a mi?

Avui també se'ns proposen models i ídols a imitar. Però nosaltres preferim aquells que es reconeixen pecadors i febles, i que

- en la seva pobresa, lluiten per creure i mantenir-se fidels a Crist,
- mai no van reivindicar per a ells mateixos cap mena de glòria,
- i sempre van remetre tota lloança al poder de Déu.

Jesucrist no va dir que havia vingut a ensenyar la Veritat, sinó a ser testimoni de la Veritat (*Jn 18,37*). Aquesta Veritat, en efecte, no es pot transmetre, sinó atestant-la.

Testimonis de la conversió: Sant Justí

(9-9-2012)

Certament no ens imaginem Jesucrist assegut en una taula sobre una tarima, donant una classe, que comencés així: “Pareu atenció, agafeu paper i llapis, preneu nota del que us dic; vaig a explicar-vos què és la Veritat, perquè ho entengueu i ho apreneu bé”. Tant de bo tinguéssim molts mestres i professors que fossin capaços de fer això. Però necessitem amb més urgència cristians que imitin les maneres de fer de Jesucrist, és a dir, comunicar la Veritat per la via del testimoniatge de vida, amb paraules i amb obres.

En efecte, la riquesa del testimoniatge consisteix a poder servir la fe en les coses que no es veuen amb els ulls del cos, però s'albiren amb els ulls del cor, estimulat per l'escalfor del testimoni. Jesús va dir a Tomàs: “feliços els qui creen sense haver vist” (Jn 20,29).

El testimoniatge dels convertits va ser una de les forces més poderoses en l'expansió del cristianisme primitiu. Al principi, com que la majoria dels cristians procedien de la gent més senzilla, “tot quedava a casa”. Però quan van començar a convertir-se a la fe gent de la classe més culta i influent, els testimoniatges dels convertits van adquirir un relleu particular. Tal va ser el cas del filòsof Sant Justí, convertit a la fe l'any 138.

Ens l'imaginem com una mena de “captaire apassionat de la Veritat”. Ens resultaria més útil i proper, si fóssim tan apassionats i tan conseqüents com ell. Nascut en l'actual Nablús, potser de família benestant, ben format en la cultura pagana, segons el seu propi testimoniatge, va dedicar tota la seva joventut a buscar el Bé “per posseir-lo” i ser feliç. Podríem dir que va anar de porta en porta buscant-lo. Va trucar a totes les portes on s'anunciava: “aquí trobaràs el que cerques, aquí trobaràs la felicitat”. Perquè totes les escoles de filosofia de llavors, els estoics, els peripatètics, els pitagòrics, els platònics, eren exactament això, propostes de felicitat. Explicarà en el seu *Diàleg amb Trifó*:

“Un no em va dir res de nou que jo no sabés. Un altre es creia amb esperit molt penetrant, però va acabar demanant-me diners... Un altre, molt orgullós del seu saber, em va acomiadar en comprovar que jo no havia estudiat totes les ciències... Un altre em va entusiasmar, fins a fer-me creure que ja estava a punt de veure a

Déu... Però vaig tenir la gran sort de trobar-me en un paratge solitari, no lluny del mar, un ancià d'aspecte no menyspreable, de caràcter suau i venerable... Al principi em va confondre dient-me que era impossible a l'home aconseguir la filosofia que dóna la felicitat, però després va afegir que la intel·ligència humana pot ser adornada per l'Esperit de Déu... Em va dir 'ora i trobaràs en l'Escriptura aquests homes que van rebre la llum de Déu'" (2,6 – 3,8)

Es va fiar i va acceptar el que se li oferia gratuïtament, encara que no era exactament el que ell havia construït amb el seu pensament. Però va començar a creure i a viure segons Jesucrist sense deixar de ser filòsof: havia trobat el que ell va anomenar "la veritable filosofia". I ell sí, havent viscut segons la llum nova de la Veritat, es va asseure a la taula com a professor cristià... Ja podia pensar i dialogar amb el món pagà, no perquè adaptava la fe a la seva cultura i la seva raó, que tenia abans (com van fer els anomenats cristians gnòstics), sinó perquè va portar la seva cultura i la seva raó a la fe. Tot havia canviat:

"Abans ens complaïem en el llibertinatge i la màgia, ara ens dediquem a la castedat i ens consagrem al Déu bo i ingènit. Abans estimàvem per damunt de tot els diners i les propietats, ara posem en comú el que posseïm i ho compartim amb els necessitats. Abans ens odiàvem i matàvem i no admetíem en la nostra llar estrangers, per la seva raça i costums, ara compartim amb ells taula i sostre... i preguem pels qui ens injurien, esforçant-nos per convèncer-los que, vivint segons Crist, comparteixin amb nosaltres l'esperança..."
(*Apologia I*, 14,2-3)

Va viure sota una convicció ferma: gens de la veritat, la bellesa i la bondat del món és aliè a Jesucrist. Ell és el centre, la plenitud, de l'univers i de la història.

Testimonis de la conversió: Sant Agustí

(16-9-2012)

Sant Agustí forma part d'una multitud de convertits a la fe cristiana durant els quatre primers segles de cristianisme. Però potser la seva figura resulti paradigmàtica pel fet que ens va deixar en els seus escrits -sobretot en les seves *Confessions* i *Soliloquis*, però també en gairebé tots: cartes, sermons, tractats i comentaris- un testimoniatge monumental del procés "de la seva ànima". Era molt lluny de pretendre exhibir el seu interior. Només volia que la narració de la seva història servís per lloar Déu i donar-li gràcies. Perquè aquesta narració, com la de qualsevol veritable conversió, reflecteix la vida d'un "antiheroi" i només pot mostrar "el que Déu ha fet en mi... a pesar meu".

També ell, potser ell més que molts, a causa de la lluita interior que va haver de lliurar, va necessitar de testimoniats vius que li apropessin la veritat de la fe. Primer de tot, la seva mare. Però d'altres testimonis van ser igualment decisius en la seva conversió. Els filòsofs Simplicí i Màrius Victorí, sant Antoni Abat, sant Ambròs... eren prolongació de la mà de Déu.

No podem aquí exposar tota la riquesa del testimoniatge de la seva conversió. En subratllem alguns trets, que resulten d'extraordinària actualitat. El primer és el pas de "viure fora de mi", alienat (en el sentit genuí de la paraula), a viure autènticament, és a dir, des de la veritat que hi ha dins de mi mateix, en el cor. El descobriment de la interioritat va ser per a ell com trobar un oceà de realisme, una mina d'infinites vetes d'or, un món de buits i anhels oblidats. Va descobrir allí el profund desig de Déu, quan sentia el deler d'una Bellesa, una Veritat i un Amor sense límits.

"Tard et vaig estimar, bellesa tan antiga i tan nova, tard et vaig estimar! I vet aquí que eres tu dins de mi, i jo era fora de mi mateix i jo et cercava al defora i em llançava, deforme com era, sobre aquestes belleses que tu vas crear. Lluny de tu em tenien aquelles coses, que si no estiguessin en tu, no tindrien ser. Vas clamar i vas donar veus, i vas trencar la meva sordesa; fulgurares i resplendires i foragitaras la meva ceguesa; vas exhalar fragància, la vaig respirar i

sospiro per tu; vaig tastar-te i tinc fam i set de tu; em toques i em vaig abraçar de desig de la teva pau” (*Confessions*, X,27,38).

Un altre tret del seu procés és la necessitat, sentida en primera persona al llarg del seu camí de recerca per aconseguir la felicitat, de superar dos “tipus d’homes”, com va dir ell mateix predicant a Cartago, l’any 413: el materialista (representat pels epicuris del seu temps) i l’espiritualista (com els estoics). Uns defensaran el gaudi de tot el que està al nostre abast al món sensible; els altres sostindran que només el cultiu de l’esperit, el control i l’equilibri interior, podran donar la pau. L’alternativa cristiana, l’home cristià, serà el que viu de la gràcia, experimentada en la història concreta i visible, encara que descoberta i gaudida pel cor senzill de qui es deixa estimar.

Tot això és travessat per una cerca apassionada de la Veritat i la Bellesa; la del món, la de l’ésser humà, la de Déu.

És possible avui esperar una experiència semblant a la de sant Agustí en els nostres amics i coneguts incrèduls?

- És possible avui la passió per la veritat?
- És possible avui superar l’alienació i recuperar el “jo” veritable amb tota la seva profunditat?
- És possible avui anar més enllà dels materialismes i espiritualismes, per viure humilment suspesos només de l’amor gratuït de Déu?

Ell es planyia d’haver estimat Déu massa tard. Els temps de Déu sovint no són els nostres. Però no li sabrà greu a Déu que li demanem que apressi la manifestació de la seva llum a la mirada cega de tants, que avui es troben lluny de conèixer la veritable felicitat.

Testimonis de la conversió: Sant Hilari de Poitiers

(23-9-2012)

En temps de sant Agustí, entre els segles IV i V, es van donar importants conversions. Personatges, alguns relacionats directament amb ell, ments privilegiades, conreades en la cultura pagana, grans i honrats cercadors, apassionats per la Veritat, com el seu íntim amic Alipi, el filòsof Màrius Victori, l'africà Optat de Milevi, el gramàtic i escriptor Lactanci, el governador, poeta i bisbe Paulí de Nola... Quan sant Agustí parlava d'ells feia servir la imatge bíblica de la presa pels hebreus de l'or i les joies dels egipcis abans d'iniciar l'Èxode: van aprofitar "l'or, la plata, els vestits i les riqueses de la cultura i la filosofia pagana" per conèixer més la veritat de Déu i predicar-la (cf. Ex12,35). Una altra imatge bíblica expressarà en la tradició la profunda transformació que va significar la conversió a la fe cristiana d'aquests i altres personatges: així com profetitzà Isaïes per als temps messiànics la transformació de les espases en relles i de les llances en falçs, el que era instrument de mort en eines de treball (cf. Is 2,4), així aquests filòsofs van canviar el pensament i la cultura pagana en instrument per aprofundir, penetrar en la Veritat de Jesucrist i anunciar-la. Era la mateixa raó, el mateix pensament, el mateix "material" que abans, però amb diferent forma i finalitat. En efecte, també la cultura humana i pagana és aprofitada i transformada per la fe.

Destaquem el gran Hilari de Poitiers, no sols per ser un model d'aquesta manera d'actuar, sinó també perquè en la seva recerca, segons el seu propi testimoniatge, va superar un moment que avui molts comparteixen i que addueixen com a raó per "no necessitar la fe".

A l'inici de la seva gran obra sobre la "Trinitat" deixa caure algunes informacions sobre el seu camí de fe. Diu que sempre va pensar que la felicitat no venia de l'or o de la riquesa. Però que, si bé li semblava adequat el que molts creien, és a dir, que l'hem d'aconseguir comportant-nos correctament, amb paciència, bondat, solidaritat i justícia, això sol no li satisfia:

"Però no em semblaven mestres idonis per a la felicitat... La meva ànima s'apressava a conèixer Déu, autor de do tan gran, al

qual lliurar-se tota sencera i amb el servei del qual pensava que s'ennoblia; en ell recolzaria tota la seva esperança; en la seva bondat descansaria, com en port molt segur i conegut, entre les desgràcies i preocupacions presents. La meua ànima cremava amb anhel inflammat en desitjos d'entendre'l i de conèixer-lo" (I,1-3).

Existia i existeix una ètica, uns valors "concordes amb el sentir humà", com diu el mateix Hilari. En el seu camí aprecia aquesta ètica. Però segueix insatisfet: no és suficient, ja que no té consistència, només són normes de vida correcta, justa, acceptada potser per una majoria. Ell volia arribar a la font i al fonament segur ("al port") en el qual descansar i del qual extreure constantment esperança per a la vida. A més, no era possible que aquest port estigués sotmès a les vicissituds i canvis que coneixem i, al mateix temps, havia de ser alguna cosa o algú viu... La troballa del Déu de la Bíblia, el de Moisés, els profetes i els Evangelis va ser per a ell el pas a la immensitat d'una saviesa capaç de satisfer tot anhel de felicitat.

- Qui es converteix a la fe cristiana, ni deixa de ser la persona humana que sempre ha estat, ni renúncia a la seva raó i la seva cultura. Sols la transforma amb nova llum.

- L' humanisme, els seus valors i l'ètica que se'n deriven, seran sempre benvinguts pel creient.

- Però aquest humanisme decep a qui segueixi el desig més profund del cor: serà només el lllindar o un primer pas cap a la llum.

Així explicarà Hilari l'efecte i el punt d'arribada de la seva recerca:

(Abandonades les qüestions capcioses i inútils) "el meu esperit descansava alegre en la seva esperança, en aquest repòs conscient de la seva seguretat... no temia la vinguda de la mort, ja que la considerava com un camí cap a l'eternitat" (I,14).

Testimonis de la conversió: Santa Clara

(30-9-2012)

Com és sabut, ja al segle IV la situació dels cristians i de l'Església dins l'Imperi Romà canvia profundament: el cristianisme passa de ser un grup o un moviment ampli, però perseguit o merament consentit, a constituir-se en "religió oficial" de l'imperi. Això, naturalment, no significava que automàticament tots els ciutadans fossin creients convertits, però sí que era l'inici d'un llarg període de la història, en el qual la fe cristiana impregnava tots els àmbits de la societat: la cultura, el pensament, la ciència, la política, l'assistència social... Això va fer que la fe a mica en mica "es generalitzés", encara que de fet perdés intensitat i profunditat.

Va desaparèixer llavors "la conversió" com a experiència normal a la societat i a l'Església? D'alguna manera sí. Durant un temps es produïen conversions en el terreny de la relació de l'Església i les anomenades heretgies. Però sobretot van seguir les conversions a Crist en tant que canvis profunds de vida, no tant de la "descreença" a la fe, sinó d'una fe merament formal, inoperant, aburgesada, a una fe viscuda des del cor, sincera, radical. Normalment aquest pas desembocava en alguna forma de vida consagrada, un monestir, un convent, etc. Així ha passat a l'Església durant segles. Essencialment la conversió a Crist ve a ser la mateixa en un cas i en un altre, ja que al cap i a la fi, la vida consagrada és una radicalització de la fe i de la conversió a Crist.

Com a testimoni rellevant d'aquesta experiència triem, entre molts d'altres, santa Clara d'Assís. En ple segle XIII una jove de divuit anys podia viure perfectament i sense grans complicacions, seguint les pautes establertes de la societat burgesa de llavors. Possibilitats econòmiques, futur assegurat amb la perspectiva d'un bon matrimoni, prestigi social i totes les necessitats cobertes. Però això podia no ser suficient per a un cor gran i apassionat. En la nit del Diumenge de Rams de l'any 1211, amb una companya i amiga, després d'haver abandonat casa i família, assumeix el carisma de sant Francesc, per viure seguint Crist en pobresa absoluta i radical. Un nou Bé, una nova Llum, una nova Bellesa, un nou Amor, ve a suplantar la

lluïentor de la vida “normal”, legítima, bona en si, que portava fins aleshores.

Quan passa això, hom té la sensació que abans no creia realment. És com si la fe canviés: Déu, Jesucrist, és el mateix que coneixia per la seva formació cristiana, però hi ha hagut un descobriment inesperat. Santa Clara escriurà a Agnès de Praga, filla del rei de Bohèmia, sobre Jesucrist:

“El seu poder és més fort, la seva generositat més elevada, el seu aspecte més bell, el seu amor més suau i tota gràcia més fina... I t’ha coronat amb una corona d’or gravada amb el signe de la santedat”.

I no només sembla haver canviat allò que creiem, sinó també la forma de creure. S’obre pas aquella manera de creure que és idèntica pràcticament a la manera d’estimar. La fe s’impregna d’abandó, de confiança, de donació de si, d’afecte, de profunditat i de transparència.

- Creure és estimar. És un rostre de l’amor. És abandonar-se a qui se’ns ha mostrat absolutament digne de confiança.
- Estimar és creure. L’amor comença amb un acte de fe en la persona estimada i tota la vida d’amor és un continu acte de fe.
- Així la fe i l’amor s’alimenten i se sostenen mútuament.

La fe en Crist i la conversió, llavors, responen a la mateixa lògica: la que dicta l’anhel insaciable de Veritat, Bondat i Bellesa.

Testimonis de la conversió: Sant Ignasi de Loiola

(7-10-2012)

Aquesta forma de “conversió”, viscuda dins d’un món “oficialment cristià”, perdura al llarg dels segles a l’Església. De fet, encara es dóna als nostres dies, en la mesura que encara es pot respirar un ambient cultural i social, en el qual “allò cristià” no ha esdevingut una cosa absolutament estranya. El cas és que avui segueixen tenint una gran importància les conversions a Crist “dins de la fe, almenys de la fe formal”, donat el fet, que tots lamentem, del gran nombre de batejats “no convertits realment”.

En ple segle XVI, en el marc d’un canvi significatiu del món occidental (intent de col·locar l’ésser humà al centre de tot), quan l’Església es veia davant el repte de portar endavant l’anomenada “reforma catòlica”, al costat de grans literats i artistes del “Segle d’Or” espanyol, trobem extraordinaris convertits, sants i fundadors. Entre ells podem destacar Sant Ignasi de Loiola a manera de paradigma.

El seu testimoniatge té avui un valor extraordinari. En primer lloc, perquè, com passava en sant Agustí, primer va viure i després va plasmar la seva experiència, per bé de tots, en la seva autobiografia, *Relat del Pelegrí* i més profundament en els propis *Exercicis Espirituals*. En segon lloc, perquè il·lumina una qüestió fonamental per entendre i viure la conversió: “la veritat de la llibertat humana”.

Des del seu naixement -el 1491- va viure els anys joves, com tants llavors i ara, en ambient “cristià”, però de fet immers en l’ambigüitat dels criteris i les formes, que podem denominar “paganes”: ambició, benestar, plaer, fort sentit de l’honor, lleialtat, esforç... L’estil de vida “cortesà” al costat del poder i que avui bé es justificaria amb la màxima de la “necessitat legítima d’autorealització”. La convalescència obligada per una ferida de batalla a la ciutadella de Pamplona, va ser l’ocasió d’un primer pas decisiu: la tornada en si, a la seva interioritat, on descobriria la realitat de la seva persona: “qui era i què feia realment” a la vida.

Una primera troballa va ser que de fet, contra tota aparença, era un esclau, lliurat a una servitud que conduïa al buit i a la mort. Altres

testimoniats li mostraven vides plenes i lliures, servint “un altre Senyor”.

Una segona troballa: ell havia d’optar entre un camí o un altre i podia fer-ho. Així va quedar plasmat en la coneguda meditació (4t dia de la 2a setmana dels *Exercicis*) de les dues banderes, dos senyors, dues crides, dues promeses... Un exercici en el qual la llibertat – responsabilitat humana és interpel·lada de manera absolutament seriosa: ens juguem la vida i la felicitat en l’opció entre un i un altre camí. El seu testimoni ens recorda que:

- El nostre amor està encadenat. Sempre servim a alguna cosa o a algú. La qüestió és si servim per a la llibertat o per a l’esclavitud.
- L’opció és inevitable. Hem de superar la por a la llibertat radical: és a les nostres mans el nostre destí.
- Ens refiem de la crida de Jesucrist a servir en pobresa, en disponibilitat per al sofriment i en humilitat, endinsant-nos en el camí que ens porta a la llibertat.

Acceptar la seva crida va significar emprendre una peregrinació en pobresa radical, guiat per l’Esperit que se li insinuava interiorment. Va ser el seu intent d’anar a Terra Santa i la seva experiència a Manresa. Allí diria a Déu:

“Preneu, Senyor, i rebeu tota la meva llibertat, la meva memòria, el meu enteniment i tota la meva voluntat, tot el que tinc i posseeixo; Vós m’ho vàreu donar, a Vós, Senyor, ho torno, tot és vostre, disposeu segons la vostra plena voluntat; doneu-me el vostre amor i gràcia, que aquesta em basta” (EE 234)

Testimonis de la conversió: Blaise Pascal

(14-10-2012)

El món segueix el seu curs i l'Església també dintre seu. Un segle després de sant Ignasi de Loiola crida la nostra atenció un altre "convers": el científic, matemàtic, físic, filòsof i teòleg francès, Blaise Pascal. El seu testimoni ens resulta de màxim interès, pel fet d'estar encara més prop de nosaltres en determinats aspectes. De vegades ens ve a la imaginació la seva figura, quan un adolescent o un jove es veuen enlluernats per un professor agnòstic o ateu, o simplement quan descobreixen a la universitat el món poderós de la raó, la ciència o la tècnica i, com a conseqüència, diuen perdre la fe.

En temps de Pascal, segle XVII, es produeix, per dir-ho així, un primer esclat de la modernitat. La raó humana i la ciència, emancipades, progressen i es converteixen en les rectores de la vida i de l'univers. Una veritable revolució, en el marc de la qual s'aixeca la gran pregunta: és possible seguir creient en el Déu de Jesucrist, després de verificar la capacitat de l'home per dominar el món, la història, la tècnica, la salut, el progrés, l'economia, el benestar?

Pascal va donar una resposta extraordinàriament lúcida a aquesta pregunta. Però també va tenir la seva història. D'intel·ligència superdotada, va rebre la seva primera formació a la seva pròpia família. L'ambient "formalment cristià", a ran d'un accident del pare el 1646, rep una primera sacsejada, i el contacte amb l'espiritualitat de Port Royal, la font del moviment jansenista, provoca en Pascal el que alguns anomenen "una primera conversió". Però, dedicat de ple a la investigació científica i immers en l'ambient de les relacions socials experimenta "el món", el seu afany de prestigi, la seva vanitat i la seva frivolitat. Un període de la seva vida, que conclou amb la nit de la gran experiència religiosa del 23 de novembre de 1654, quan, seriosament malalt, s'experimenta "nu" i impotent davant Déu i assumeix plenament el sentit del sofriment que va revelar Jesucrist. És la seva "segona conversió" que va deixar descrita en el seu *Memorial*.

A partir de llavors va experimentar un canvi profund. Va seguir amb les seves investigacions, però va veure com es radicalitzava el seu compromís moral i religiós (davant la laxitud i condescendència de

determinats grups), va aplicar la seva intel·ligència i la seva cultura a aprofundir en el que creia, a donar-ne raó i “defensar-ho” amb serietat, rigor i profunditat. Aquesta defensa raonada de la fe, va quedar plasmada en el que avui coneixem com els seus *Pensaments*.

És un exponent, junt a molts altres, de la compatibilitat de la fe cristiana amb la intel·ligència, la ciència, la cultura i el desenvolupament de tot allò humà. Però el seu testimoniatge ens deixa molts altres ensenyaments:

- L'accés a la fe sempre sol produir-se havent travessat l'experiència d'un "límit" de les capacitats humanes. Aquesta experiència de vegades significa una sorpresa, un ensopec, una contradicció front a l'orgull i la seguretat en les pròpies forces.
- La fe comença quan aquesta experiència del límit va acompanyada del descobriment “d'un altre món”, una altra manera de veure la realitat, inesperada, però més real que la coneguda fins aleshores i que el propi Pascal denominava “l'ordre de l'amor” (diferent del dels cossos i dels esperits).
- Aquest altre món és el de Jesucrist. S'arriba a Ell, no per un raonament matemàtic, sinó mitjançant una decisió, una aposta a favor seu, que no es realitza cegament, sinó sobre la base dels indicis que el mateix Déu ha anat deixant al món i a la nostra vida.

Ens consola comprovar que, en la seva vida, la fe també té la seva història i els seus moments, i que, fins i tot morint als trenta-nou anys, com va ser el seu cas, la vida d'un veritable creient sempre es pot considerar plenament realitzada, pel fet d'haver-la lliurada a Crist i als germans.

Testimonis de la conversió: Sant Francesc Xavier

(21-10-2012)

El testimoniatge de Blaise Pascal és realment missioner. Quan el científic i metge japonès, Tahashi Nagai, afectat per profunds interrogants sobre la vida humana, va trobar el seu llibre dels *Pensaments* a la biblioteca de la Facultat de Medicina, no va poder evitar devorar-lo, com si fos una deu incessant que sadollés la seva set. Va ser un primer pas. El segon va ser el coneixement “casual” d’una senzilla família catòlica, que el va acollir com a hoste. Li va estranyar que aquesta família interrompés cada dia el treball a les dotze i es posés a resar. La jove Midori Moriyama li va explicar que eren catòlics i que cada dia recordaven el moment de l’anunci de l’àngel a Maria. La seva sorpresa va ser comprovar que aquella família “creia el mateix que Pascal” i conservava aquesta fe des de feia quatre segles, quan un personatge singular, Francesc Xavier, va iniciar allí les primeres comunitats cristianes. El sant no podia imaginar que la fe transmesa llavors per ell vindria a fructificar en Tahashi Nagai, en la pràctica heroica de la medicina radiològica i, sobretot, en la seva mort a Nagasaki, després de quedar absolutament esgotat, ajudant les víctimes de la bomba atòmica.

El dia del *Domund* ens recorda el compromís de l’Església d’anunciar la fe a totes les gents, allà on Jesucrist no és conegut o no és cregut. Per què comunicar la fe als qui no creuen, si el que necessiten, especialment els més pobres, és suport en el seu desenvolupament humà?

Sant Francesc Xavier ho tenia ben clar. Ell també era un “convertit”. La seva joventut, inclòs el temps d’estudiant a la universitat de París, va ser la típica d’una bona persona”, un excel·lent amic, sincer, lliurat a les millors causes –avui potser col·laboraria amb una “oenagé”– simpàtic, intel·ligent... Però la seva trobada amb sant Ignasi de Loiola va ser decisiva: va aprendre que res del món, ni tan sols la satisfacció de fer el bé als altres, val la pena, fora de lliurar la vida totalment a Crist i servir-lo. I aquest Crist li havia dit a cau d’orella: “Vés arreu del món i predica l’Evangeli a tota la creació... Qui cregui i sigui batejat se salvarà” (Mc 16,15-16).

Des de llavors, servir i estimar Crist absolutament, passava per a sant Francesc Xavier per l'anunci de la fe i l'oferiment del baptisme a les gents més llunyanes. No deixa de sorprendre'ns com va viure tan estrictament el vincle de la fe i el baptisme amb la salvació de tot el món, fins a donar-hi la vida. Però això és ser missioner, en això consisteix el compromís missioner de l'Església.

- El lliurament a la investigació, la labor assistencial de Tahasi Magai fins a la extenuació, no procedien d'un sentiment ètic passatger, sinó que constituïen un autèntic floriment de la seva fe cristiana.

- El que el missioner Francesc Xavier va fer, tot transmetent la fe en Crist i batejant, era la sembra de la nova humanitat, que ja havia ressuscitat en Crist.

- Aquesta nova humanitat és salvació pels qui creuen i són batejats, però també pels qui arreu del món es connecten a la xarxa fecunda i misteriosa de la fe o reben el benefici del seu amor concret.

Diuen que la tasca missionera de sant Francesc Xavier va consistir a portar pel món el significat de la imatge del Crist, crucificat i somrient, que el va il·luminar des de ben petit al Castell de Javier.

Les certeses de mossèn Nicolau

(28-10-2012)

Fa uns dies Mn. Francesc Nicolau i Pous, que ens honra comptant-nos entre els seus amics i germans en el sacerdoci, em va regalar i va dedicar l'últim dels seus llibres: *Certes científiques i fe cristiana*. Sempre li agraim cadascun dels seus molts treballs, però aquest mereix particularment el nostre reconeixement. Primer, perquè constitueix una síntesi del que sempre ha anat insinuant aquí i allà sobre el problema, ben actual, de la relació entre la fe i la ciència. Segon, perquè resulta realment oportú en el context de l'Any de la fe. Per això li he demanat permís, i m'ho ha concedit, per aprofitar-me de la seva saviesa i escriure aquestes breus línies.

De Mn. Nicolau rebem el testimoni atge lluminós del creient i sacerdot, enamorat de la intel·ligència i la raó, especialment de la raó científica, "amb coneixement de causa". Aquest ordre de qualificatius ha de mantenir-se així, com a "ordre dels amors", que diria sant Agustí: el seu primer i fonamental amor és Crist i el sacerdoci, després la intel·ligència, la raó i la cultura, i després la ciència. Cada amor produeix la seva "certesa", de major a menor, i cada certesa funda la següent. Però el més interessant del seu testimoni atge, en el marc de l'Any de la fe, és comprovar com, conservant aquesta precedència, passa d'un "amor" a un altre amb lucidesa, sabedor que dóna passos d'un terreny a un altre diferent, però sense ruptures, conservant la coherència i l'equilibri.

Molts encara creuen que és incompatible la fe i la ciència i es decanten per una contra l'altra: els qui segueixen pensant que tenir fe és de poc intel·ligents, o els qui renunciem a pensar o a investigar, per defensar la fe. Com Mn. Nicolau sol explicar, la seva dedicació a la ciència (matemàtica, física, astronomia...), anecdòticament es deu al fet que sempre ha obeït i a les circumstàncies que li ha tocat viure. Però, més enllà de l'anècdota, podem descobrir que la mà provident de Déu l'ha portat a la ciència de la manera com ho ha fet, no malgrat la seva fe, sinó precisament per la seva fe. Què li ha aportat la fe? La fe, com en tots nosaltres, li aporta un marc fonamental de sentit, la

veritat, el valor i la bellesa de la vida, el cosmos, la natura, la persona humana, l'origen i el destí de tot, el perquè i el per a què de tot el que existeix. I dins d'aquest marc de sentit hi ha la ciència. És per això que la fe ha aportat a Mn. Nicolau la visió realista i objectiva del món, el seny i l'equilibri, fins i tot l'amor a la ciència.

- La realitat creada per Déu és tan rica que requereix moltes mirades. La mirada de la fe ens descobreix per què i per a què existeix. La mirada de la ciència ens dirà alguna cosa de com existeix.

- Cada forma de mirar sap els seus límits, el seu objecte (què és el que mira i veu) i el seu mètode (amb quins instruments), escolta i respecta l'altra, sense que s'ignorin, ni se suplantin.

- Al cor i a la intel·ligència, especialment del científic, es pot verificar una il·luminadora complementarietat entre la fe i la ciència.

Segurament Mn. Nicolau subscriuria el que em deia un professor astrònom i cosmòleg: "assumir la hipòtesi de Déu m'ajuda a comprendre (i viure) millor la realitat". No pot ser d'una altra manera, perquè la Veritat de les coses, de l'home i de Déu, és única.

Testimoni de segona conversió: Sant Joan Bosco

(4-11-2012)

Ens hem deixat il·luminar per cristians que vivien una veritable conversió, encara que dins d'una fe, que fins llavors era formal i sense força transformadora. Però tenim l'oportunitat de rebre el testimoni del que podem anomenar "segona conversió" o, en termes industrials, "re-conversió" d'una fe, que des dels seus inicis va ser viva i sincera.

La família salesiana i els seus amics viuran aquests propers dies, en les comunitats properes a Barcelona, una particular reafirmació de la seva fe, en versió del propi carisma. El motiu serà la presència de l'urna contenint les relíquies de sant Joan Bosco. Des de l'any 2009, quan es complien 50 anys de la fundació de la Congregació, aquest testimoni de la seva presència va "pelegrinant" pels "llocs salesians" de tot el món. El seu camí culminarà l'any 2015, quan es compleixin 200 anys del naixement del fundador.

Sant Joan Bosco des de la seva infància és un veritable cristià amarat de pobresa i sofriment. Tanmateix la seva fe, potser per influència de la seva mare Margarita Occhiena, sembla un motor d'humanitat, de lluita i esperança. És la fe veritable que desperta somnis i alimenta els millors sentiments i desitjos. La fe que el porta al seminari i al sacerdoci.

Però dins d'aquest camí pot haver-hi especials moments de retrobament amb Jesucrist, visions més clares de la seva llum, que condueixin a reorientacions de la vida. Així Jesucrist li va sortir al seu encontre en el rostre dels joves Bartolomé Garelli i Miguel Rúa, en els de nombrosos joves obrers, víctimes de l'explotació de la revolució industrial, en els consells del seu director espiritual P. José Cafasso, en l'espiritualitat de Sant Francesc de Sales, en els obstacles al seu projecte educatiu i en les mans que el van ajudar, en el suport del Papa Pius IX i també en els treballs de pastisseria, sastreria, ferreteria, sabateria, fusteria, en la pedagogia preventiva i en l'estil de l'oratori... La fe aquí consisteix a descobrir aquesta presència de Crist cridant-lo com una realitat absoluta, amb el pes de la seva Paraula i la urgència

del seu amor, i respondre jugant-s'ho tot per Ell. Això és essencialment el que anomenem “la vocació especial”.

La vida de Don Bosco, des d'aquell primer oratori de Valdocco, no va ser sinó un desenvolupament d'aquesta experiència original. Cada decisió, cada contradicció, cada projecte, cada alegria, cada gest, cada ajuda als joves, era resposta al Crist que el buscava i el cridava a la missió concreta. Semblava que la fe en Crist li feia creure en els joves i en el treball que feia per i amb ells. Per això no hi havia en ell cap problema de dualitats ni separacions: la catequesi, la celebració de l'Eucaristia, el sagrament de la reconciliació, l'oració amb els joves, es feia amb la mateixa naturalitat, el mateix amor i la mateixa alegria que les excursions, les classes, les sessions de teatre, els jocs, la música...

- La fe i la conversió és un continu de recerca, troballa i resposta.
- A més claredat, més fe i conversió, per tant, més amor.
- Per això la fe i la conversió serveixen i salven la humanitat.

Diuen que va dir Don Bosco un dia als joves que l'envoltaven: “Us dec la meua vida. Però estigueu segurs, d'ara endavant l'esmerçaré tota per vosaltres”. Ho havia après de Jesucrist.

Testimonis de la conversió: Alexis Carrel i Jaques Loew

(11-11-2012)

Certament no són pocs els qui diuen no creure en Déu o haver perdut la fe al·legant arguments científics. Però no són menys els qui han anat de la ciència a la fe o han viscut la condició de científics rigorosos i seriosos en perfecta harmonia amb la seva condició de creients. Hem de precisar que és rar, podríem dir fins i tot “impossible”, el camí que va directament de la ciència a la fe sense haver passat per la vida personal, pel qüestionament de la vida humana.

El testimoniatge d'Alexis Carrel, gran metge, cirurgià i investigador, premi Nobel de Medicina, a qui deu molt la tècnica del trasplantament d'òrgans, sobresurt entre molts científics creients, per com ha estat de profunda, dramàtica i apassionada la seva vida. Havent afirmat amb la seguretat de l'entès, no exempt d'ironia, la impossibilitat del miracle i, en tot cas, l'explicació de fenòmens semblants per la força de la suggestió psicològica, assisteix directament a la guarició absolutament inexplicable de la jove Maria Ferrand, a qui seguia i tractava com a metge a Lourdes. Aquest cop, experimentat en només dues hores, li va produir un capgirament interior tal que, segons les seves pròpies paraules, “creia tornar-se boig”. Déu s'havia convertit per a ell en “una dada de l'experiència”, o millor, en un supòsit necessari per explicar una experiència. Podríem dir que des d'aleshores “es va lliurar a Déu” en l'oració i en la reflexió.

Tanmateix el més significatiu va ser que es va lliurar amb major passió a la medicina i la seva investigació, amb el sol objectiu “d'ajudar a les causes humanes més sofrents”, entomant tot tipus de patiments, sobretot en temps de les dues guerres mundials. Perquè en realitat el seu gran descobriment va ser l'ésser humà real i veritable. Per això escrigué aquell famós llibre que va donar la volta al món *La incògnita del home*, tot un al·legat i una reivindicació de la condició de l'ésser humà com a esperit lliure, a manera de denúncia

contra la reducció que d'ell ha fet la societat i la cultura materialista d'occident.

El seu testimoniatge ens en recorda un altre, més senzill, però semblant: el de Jaques Loew. Conta en el seu llibre *He buscado en la noche* que, amb un passat igualment "materialista", envoltat d'amics, gaudint de la vida, moltes vegades "s'avorria a les festes... se sentia com una titella, un ninot, que aviat podria ser substituït per un altre"; que, malalt, es va retirar al silenci de la muntanya, a la cartoixa de Valsainte. Allà va comprovar l'alegria de l'austeritat i la senzillesa. En tornar, a l'estació, va quedar impactat per la majestat de la locomotora elèctrica del tren, màquina poderosa, obra de les mans humanes.

"Vaig comprendre –diu– com un llampec, què era l'esperit... Que més enllà de tots els progressos tècnics, hi ha en nosaltres una força invisible que és capaç de fer-nos connectar amb Déu... L'home que ha descobert aquesta realitat ha trobat el veritable 'jo' de la seva vida... El que ho ignora, encara que vagi cobert de luxe, és com un cec que es troba en una ciutat desconeguda".

Bastaria que els científics acceptessin que l'ésser humà segueix sent, i serà sempre una incògnita per a la mirada purament científica...

Conversió i vocació: Manuel García Morente

(18-11-2012)

No és estrany el fet que un convertit de l'ateisme o l'agnosticisme a la fe cristiana acabi demanant una consagració o vocació especial dins de l'Església, com el sacerdoci o la vida religiosa. Té la seva lògica, perquè en definitiva la fe (conversió) cristiana és ella mateixa una resposta a una vocació, i la vocació especial és en el fons una nova o més profunda conversió.

Manuel García Morente és, en aquest sentit, un cas paradigmàtic. Fill d'una família culta, d'un pare liberal i una mare molt religiosa, es va educar en el Liceu de Baiona, a França, on va perdre totalment les febles petjades de fe que li quedaven de la infància. La seva trajectòria personal és un impressionant clarobscur. D'una banda el triomf i l'èxit, assegurat per la seva extraordinària intel·ligència, la seva qualitat de brillant comunicador i per la modernitat del seu pensament: la seva formació a França i Alemanya, la seva integració en la *Institución Libre de Enseñanza*, la càtedra d'Ètica a la Universitat Central de Madrid (1912), nombroses conferències i publicacions, el seu càrrec de sotssecretari del Ministeri d'Instrucció Pública (1930), a la Real Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques, etc. D'altra, les contradiccions: mort prematura de la seva mare i de la seva esposa Carmen i, més tard, la de la seva germana Guadalupe; l'execució el 1936 del seu gendre Ernesto Bonelli a mans de forces republicanes per la seva condició de catòlic declarat; la mateixa persecució violenta política i antireligiosa, que atansaria a ell i a la seva família; el seu autoexili a França i la vida que hi va viure en solitud i misèria.

El seu ateisme era conscient i fundat. La fe i l'Església se li aproximava en l'admiració que li mereixia el bisbe de Madrid, Eijo Garay, per la seva cultura filosòfica i, sobretot en les persones que li havien mostrat un amor més sincer i concret: la seva mare, la seva germana, la seva esposa i el seu gendre, a qui ell estimava pel seu caràcter obert i simpàtic.

La visió de la seva vida i les vicissituds experimentades en el seu exili de París li van obrir l'esguard a la hipòtesi d'un Déu Provident,

encara que llunyà. Però el va trobar en el que ell mateix va denominar el “fet extraordinari”: en plena nit de dubtes i turments interiors, d’una banda escolta la música de “La infància de Jesús”, de Berlioz, que li evoca nombroses escenes de l’Evangeli en les quals Jesús es mostra com el Déu de la Veritat oferta com a misericòrdia i amor; d’altra, veu a través de la finestra la figura de Montmartre, la Muntanya dels Màrtirs, que havien assumit lliurement la gràcia oferta i havien donat la seva vida per Jesús... I aquest Jesús se li va fer present, real i visible... Dirà en la seva carta a D. José María García Lahiguera:

“Aquest Déu és el veritable Déu, Déu viu; aquesta Providència viva –em vaig dir a mi mateix–. Aquest és Déu, que entén els homes, que viu amb els homes, que sofreix amb ells, que els consola, que els dóna alè i els porta la salvació”.

La fe va suposar per a ell abraçar-se a aquest Déu com un absolut, des del qual desenvolupar tota la seva vida d’intel·lectual i professor. Quan Jesucrist adquireix tant de pes en la seva vida no pot menys que lliurar-se a Ell absolutament i servir-lo: en això va consistir la seva vocació al sacerdoci. Amb profunda humilitat, pobresa, llibertat i alegria, després d’un temps de formació, va ser ordenat sacerdot el 21 de desembre de 1940.

Creure, com el sacerdoci, és retornar l’amor rebut.

Conversió des del marxisme: Douglas Hyde

(25-11-2012)

Amb aquest diumenge conclou l'Any Litúrgic i celebrem la festa de Crist Rei. Veiem Jesucrist al final de la història, a manera de culminació de tots els temps, on es compleixen la plenitud de la humanitat i el disseny diví sobre el món. Sovint amb motiu d'aquesta festivitat, ens ha vingut a la ment el record de tantes persones que somien o han somiat amb una utopia final, un canvi definitiu que donés accés a un món feliç, una societat sense classes ni conflictes. Aquest era el cas dels marxistes convençuts.

Almenys sobre el paper, i en formulacions expressives de Karl Marx i molts altres autors, aquesta lluita incloïa l'ateisme en el sentit de superació de la fe, un obstacle fonamental per a l'alliberament de la persona humana i de la societat. Però la doctrina marxista ofería tants punts en comú amb el compromís cristià sobre el món, que molts cristians la van assumir com a instrument de transformació social.

Douglas Hyde (1911–1981) (no confondre amb el seu homònim, que esdevingué president de la República irlandesa) va ser un dels representants més típics d'aquests processos. Era un creient, membre de la secta protestant dels metodistes. Estudiant de teologia, amb aspiracions missioneres, somiava a canviar el món des d'una profunda preocupació social. En conèixer encara jove el comunisme, es va apuntar immediatament al partit. Un professor el va advertir que aquesta doble militància era com servir "dos senyors", Déu i el materialisme. Llavors va optar pel marxisme, que per a ell era garantia de lluita per la justícia. Es va lliurar apassionadament a la causa des de la seva brillant oratòria i sobretot des de la seva labor periodística. Com a director del *Dayly Worker* va haver de seguir les directrius del partit, és a dir, la difícil i tantes vegades contradictòria actuació entre els ideals i la pràctica política. Dos fets van posar en evidència davant els seus ulls els límits, tant d'una ideologia reduccionista, com d'una política concreta. D'una banda, el seu enamorament de Carol, una jove companya de partit: va ser per a ell una alenada d'humanisme concret, més enllà de les teories abstractes

de la ideologia. D'altra banda, els canvis de tàctica partidista a favor o en contra del pacifisme, segons les aliances o enfrontaments amb el feixisme de Hitler entorn de la Segona Guerra Mundial. Alhora, Jesucrist se li va apropar per un camí no exempt d'ironia. Havent rebut l'encàrrec de combatre en la premsa les opinions del *Weeclly Review*, un setmanari catòlic, que denunciava el materialisme (també capitalista) i la dictadura soviètica, va haver de conèixer i aprofundir en la doctrina social que s'hi trobava. S'anaven produint les persecucions i atrocitats de la dictadura soviètica. El resultat va ser que va descobrir tot un cos de doctrina, que responia a l'ideal sempre buscat. Va dimitir del seu càrrec i es va dedicar a escriure i donar conferències, despertant les ments i servint la causa dels més pobres.

Desmitificar un ídol (la ideologia i la seva corresponent realització política, com absoluts redemptors) i descobrir la Doctrina Social de l'Església, segons les seves paraules, com hereva "dels antics valors morals i de l'amor cristià, capaç de respondre a les aspiracions socials, polítiques i espirituals de la humanitat", va significar el llindar de la fe. En la seva obra *Jo vaig creure* escrigué:

"No em va resultar fàcil arribar a conèixer el meu nou Déu. L'amor de Déu no em va arribar automàticament... Lentament, jo vaig arribar a conèixer l'amor de Déu. Però una cosa és segura: el meu Déu no ha fracassat".

Conversió des del judaisme: Eugeni Zolli

(2-12-2012)

Comencem l'Advent i seguim amb el nostre propòsit de deixar-nos il·luminar pels testimoniatges de conversió a la fe de Crist. L'espiritualitat d'aquest temps litúrgic ens introdueix en aquest món apassionant de l'expectació messiànica del poble d'Israel, aquell motor de vida que alimentava les lluites, permetia entomar els sofriments i sadollava les alegries del Poble Elegit. Aquesta expectació en els millors jueus és veritable esperança. Els cristians ens preguntem: quina fe sosté aquesta esperança?

En aquest sentit resulta indispensable parlar del que va ser Gran Rabí de Roma, Eugeni Zolli (1881-1956). El seu record ens venia, en primer lloc, a causa del significat profund de la seva vida en si. Però també, en aquest temps d'Advent, en evocar una preciosa descripció i reflexió, apareguda en la seva autobiografia *Antes del Alba*, de la festa jueva de la *Janukkah*, dedicada a la memòria dels herois macabeus. Coincidint gairebé amb el Nadal cristià, els jueus celebren aquesta festa, realitzant el ritu d'encendre vuit espelmes de colors, una cada dia. Recorda ell com després de gaudir de la resplendor de les espelmes, passava a la comprovació de la seva decadència fins a la seva extinció, la qual cosa li ocasionava un estrany sentiment de malenconia. La flama, tanmateix, li deia que ell amb molts d'altres portava la llum i el foc dintre seu...

Gran filòleg i especialista en la Bíblia, va conèixer des de sempre el Nou Testament, que interpretava des de l'Antic. Coneixia, per tant, Jesús en el testimoniatge de l'Escriptura. Però el Jesucrist viu se li va aproximar per altres camins. N'assenyalo un, dels més significatius, pertanyent al món de la seva infància: la visió de la imatge de Crist crucificat a la capçalera del llit d'un ancià greument malalt, membre d'una família catòlica, unida als seus pares amb profunda amistat i admiració: el seu pare, fidel jueu, convidava el malalt a recitar el "Escolta Israel, estimaràs al Senyor el teu Déu..." (Dt 6,4). "Aquell Jesús no podia ser dolent, no moria de malaltia, ni amb rancor, la branca d'olivera al costat del seu cap suggeria pau... era el Servent de Déu sofrent". L'altre camí, més decisiu, el testimoniatge del Papa Pius

XII en el seu compromís efectiu d'ajuda a la comunitat jueva de Roma. Eugenio Zolli es va lliurar de ple des de temps de Mussolini a la defensa dels seus germans hebreus. Quan Hitler, faltant a les seves promeses, envaeix Itàlia, comença la deportació de jueus i exigeix a través del comandant Herbert Kappler el pagament de cinquanta quilos d'or en 24 hores, per no deportar 300 jueus. No n'aconsegueixen reunir més que trenta-cinc. Ell mateix es dirigeix al Papa, qui ordena la donació de la resta en joies del museu, fins a completar el rescat. Quan la Gestapo, malgrat tot va seguir la deportació, el Papa va intervenir aconseguint, almenys de moment, aturar la massacre...

El 1944 declara la seva conversió a la fe de Crist, el destitueixen i ell mateix dimiteix de la Sinagoga i és batejat al costat de la seva família. Ho perd tot, però guanya l'alegria i el seu esperit s'abraça a sant Pau, escrivint i ensenyant meravelles sobre l'amor, el perdó, la llibertat, de la Gràcia, de la Llei...

Potser el motiu profund de la seva conversió consistia en la verificació que en Crist les espelmes de la *Jannukah* ja no s'extingien, sinó que apropaven a la resplendor de l'Encarnació, la Mort i la Resurrecció, tot i que seguien sent la mateixa llum de l'esperança d'Israel. Declararà obertament:

“La Sinagoga era una promesa i el Cristianisme és el seu compliment”.

La nostra fe, en efecte, és esperança.

Conversió des del judaisme: Karl Stern

(9-12-2012)

L'atmosfera de l'Advent segueix encomanant-nos l'esperança del Messies. I envoltats per ella rebem testimoniats de creients que van néixer en la fe d'Abraham i que van acabar vivint una profunda conversió a Crist.

Fins ara hem conegut testimonis d'una conversió a Crist des de postures atees o agnòstiques, sigui des de la ciència, com Alexis Carrel, sigui des d'una ideologia o d'un compromís polític, com Douglas Hyde, sigui des del judaisme, com Eugeni Zolli. Aquí tenim l'oportunitat d'aprofundir en el testimoniatge d'un que és jueu, científic i compromès políticament: Karl Stern (1905-1975), conegut al món de la medicina per la seva aportació al camp de la neuropsiquiatria.

La vida de Karl Stern, nascut a Baviera, en el si d'una família jueva liberal, és digna d'un argument de novel·la. En síntesi, podem dir que el seu cor va ser una cruïlla d'esperances. La primera esperança va ser la de la pròpia fe jueva. La segona era la medicina, amb grans èxits en el camp de la investigació neurològica. La tercera, la doctrina i el compromís marxista, com a resposta a la profunda crisi després de la Guerra Europea i a les situacions d'injustícia.

En el marc del sofriment esgarrifós que patien els jueus perseguits per Hitler, els esdeveniments de la seva vida personal van posant davant els seus ulls els límits de totes aquestes esperances. El sionisme esdevé la defensa d'una cultura i d'un nacionalisme tancat, entès com un absolut sense cap referència al Déu transcendent. La trobada amb el professor psiquiatra Laudenheimer, li permet descobrir un mètode científic humanista que reconeix i compta amb la llibertat de l'individu. El coneixement més profund de persones i grups comunistes li posen en qüestió la veracitat i la moralitat dels seus plantejaments.

Alhora veu aproximacions de quelcom diferent. S'enamora de Liselotte, una jove de família acomodada, però que havia trencat amb l'estil burgès, optant per un ofici manual i per un clar compromís social. Serà una veritable companya de recerca. La senzillesa i

amabilitat de Caterina Huber, una criada, catòlica, d'aquesta família; la capacitat de diàleg i l'amistat amb el matrimoni Yamgiwa, japonès protestant, i amb la catòlica Berta Flamm a l'Institut Alemany d'Investigacions Psiquiàtriques de Munich, "l'exquisida humanitat" d'un metge i una infermera catòlica, en la Facultat de Medicina de Francfort. Un sermó que escolta casualment sobre la relació de la fe catòlica i el judaisme segons sant Pau. Tot li fa pensar que la fe cristiana,

- No només no renuncia a cap esperança humana, jueva, científica, política, sinó que constitueix el seu compliment, purificant-les i enriquint-les.

- Fa possible viure el sofriment i lluitar per la vida humana en totes les seves formes.

- Es viu en l'Església una, universal, catòlica, que assumeix qualsevol nació o cultura, anant més enllà de tot particularisme.

El testimoni d'una religiosa, el de Dorothy Day, convertida i fundadora del Moviment Obrer Catòlic, el de Jaques Maritain i la seva esposa Raïssa, l'estudi del cardenal Newman, l'ajuda del pare franciscà Ethelbert, van ser llums que brillaren més que tots els possibles antitestimonis i prejudicis.

El seu record ens deixa molts missatges. Ens quedem amb aquest: en Crist va recuperar els seus germans jueus.

Conversió des del judaisme: Simone Weil

(16-12-2012)

No sortim del nostre camí d'Advent i seguim deixant-nos il·luminar per testimonis que van creure amb una fe amarada d'esperança, com els grans fills d'Israel, que van lluitar sostinguts per l'espera del Messies.

De vegades la llum que rebem de certs testimonis és parcial: no tot en ells és lluentor i claredat; però la que transmeten és de tal intensitat, que constitueix una autèntica gràcia rebre-la i en donem gràcies a Déu. Tal és el cas de Simone Weil (1909-1943), extraordinària dona i no menys extraordinària creient. "Extraordinària", sobretot en el sentit de "original i absolutament fora del comú"; "extraordinària" també per la seva profunditat i la seva autenticitat.

Tot i no haver rebut una educació específicament religiosa jueva, ella no s'entendria sense la seva herència semita. Alumna brillant de filosofia i literatura clàssica a l'Escola Normal Superior de París, manifesta des de jove una viva sensibilitat vers tot sofriment humà. Com va dir la seva condeixebla Simone de Beauvoir: "Envejava un cor capaç de bategar a través de l'univers sencer (més àdhuc que els seus dots de filòsofa)". Sens dubte aquest cor sofrent era la clau de la seva vida. Radical i inquieta davant tota agressió a la dignitat humana, resulta conflictiva en successives institucions docents i en projectes polítics concrets. Es compromet, renunciant a la seva carrera docent i incorporant-se com a treballadora en una fàbrica i en el camp, on assoleix un bany de realitat i "rep la marca de l'esclau", segons les seves pròpies paraules. Viu la contradicció d'un pacifisme radical i un sindicalisme revolucionari, en incorporar-se al bàndol republicà de la guerra civil a Espanya, on aprèn a manejar un fusell, que mai no es va atrevir a disparar. Molt crítica amb el sionisme, sofreix no obstant això, com tots els jueus, l'assetjament nazi. Quan França és envaïda, es veu impulsada a col·laborar amb la resistència...

Però el que més ens impressiona és la seva reacció davant aquest mar de sofriments i contradiccions. Perquè la seva recerca intel·lectual i vital, així com la seva voluntat infrangible d'autenticitat,

l'aboquen a descobrir Jesucrist, per qui se sent enlluernada. Va viure, de fet, en l'abadia de Solesmes una profunda experiència mística i a Assís un impuls irresistible a agenollar-se i pregar. Més concretament, troba en la Creu, en el seu simbolisme i en la seva verificació real viscuda per Jesucrist, la resposta al dolor i l'accés a tota esperança. Hi copsa la plenitud d'amor, on s'abracen els moviments oposats: la verticalitat de l'amor entre Déu i el món amb l'horitzontalitat de l'amor fratern i compromès, l'exigència de justícia amb la no violència radical, el deure amb el perdó, l'ideal amb la realitat, l'infinit amb el finit. Era la conseqüència lògica de "l'encarnació del Verb" i l'única resposta a l'esclavitud de l'home reduït a "cosa" pel materialisme.

Disposada a viure en el centre de la contradicció: molesta i estranya a tots, resistent a tot encasellament, perquè vivia la Veritat de Déu en l'encarnació de la història concreta.

Va romandre en el llindar de l'Església. Una amiga assegura que, agonitzant en l'hospital, on moria de tuberculosi, va demanar el baptisme. Uns altres pensen que va preferir mirar la Veritat des de la seva riba. Però sens dubte va creure i va esperar amb autenticitat. Aquest va ser el seu descobriment, segons les seves pròpies paraules:

"Per què haig de preocupar-me? No és assumpte meu pensar en mi. Assumpte meu és pensar en Déu. És cosa de Déu pensar en mi".

Conversió des del judaisme: Edith Stein

(23-12-2012)

Està bé que, en vigílies de Nadal, quan ja ens sentim tan a prop de Maria, la Mare de Jesús, ens deixem acompanyar pel testimoniatge d'una altra gran dona, germana seva de raça i de fe, com és Edith Stein (1891-1942). En comunió amb la Verge veiem dos testimonis semblants: Simone Weil i Edith Stein.

Ambdues, a més de ser coetànies, i per tant dones modernes a les quals va tocar viure en un món convuls, compartien molts trets personals: eren cultes i intel·ligents, apassionades, sinceres, autèntiques i lliures, profundament sensibles al sofriment humà i compromeses, de fet, en accions a favor de la condició femenina i dels més pobres. Però, sobretot, els caracteritzava allò que constitueix una de les qualitats indispensables per a la fe, és a dir, ser ardents buscadores de la Veritat.

Edith Stein neix a Breslau, Alemanya, el dia en què la seva família celebrava la festa hebrea del Jom Kippur. Encara que va rebre de la seva mare un gran testimoniatge de sincera pietat, va deixar de creure i resar "lliurement i amb plena consciència", segons les seves pròpies paraules: quan la seva mare, davant l'èxit en els seus estudis la convida a no oblidar Déu, que li donava tals facultats, ella respondrà que el mèrit era del seu treball... Aquesta mena "d'orgull", acompanyat de la seguretat en si mateixa i la ferma convicció que faria únicament el que veiés clar i desitgés, esdevingué el motiu del seu ateisme i de la seva fe.

En efecte, la seva trajectòria fins a la conversió a la fe cristiana va ser rectilínia, determinada per una única voluntat, trobar la Veritat i viure segons ella. Però era la Veritat, qui la buscava. Va anar prenent decisions, sempre valentes i arriscades: tornar als estudis, després d'haver-los abandonat en un acte de rebel·lia adolescent; triar la filosofia i integrar-se en el cercle del Mestre E. Husserl; oferir-se voluntària infermera en el camp de batalla; militar a favor de la causa de la dona; dedicar-se a l'estudi i l'educació... Mentrestant, la Veritat se li anava insinuant a través d'experiències profundes. Troba una oració entre els objectes personals d'un soldat mort en el front; el

professor i amic més admirat, Reinach, mor en la guerra i la seva dona, Anne, convertida al cristianisme com ell, li transmet un testimoniatge sorprenent de pau; sentiments d'impotència i indignació davant la impossibilitat de canviar les coses per la via intel·lectual o política; crisi de solitud i desengany en el terreny afectiu... i, sobretot, la troballa i la lectura apassionada del llibre de *La Vida*, de Sta. Teresa de Jesús, que conclou amb l'afirmació rotunda: "Això és la Veritat"... Abraçada la fe, després d'un temps de gran activitat, entra al Carmel, des del qual defensa el poble jueu i formula la seva gran descoberta: "la ciència de la Creu".

La seva tesi doctoral versava sobre *El problema de l'empatia*. I el seu programa de vida esdevingué viure fins al fons la comunió amb el sofriment del poble jueu i amb tota la humanitat a través de la Creu Redemptora de Crist. Teresa Benedicta de la Creu va morir màrtir en la cambra de gas a Auschwitz:

"L'amor és un objectiu en si mateix, perquè Déu és amor... Solament es pot adquirir la ciència de la Creu quan se sent en el profund; i em vaig dir: Ave Creu, esperança única".

Impossible no reconèixer el camí del jueu Pau de Tars, mestre de la gràcia.

Testimonis de la conversió: Paul Claudel

(30-12-2012)

El Nadal de 1886 va ser l'esdeveniment més significatiu en la vida del gran poeta, dramaturg, assagista i diplomàtic Paul Claudel (1868-1955). Heus aquí el testimoni viu que el Déu de Jesucrist se'ns aproxima pel camí de la seva bellesa. I al servei d'aquesta bellesa estava, per a ell, la litúrgia a la Catedral de *Notre Dame*.

Va néixer a Tardenois, d'una família burgesa no creient de fet, que guardava les formes, però totalment secularitzada. La seva adolescència i primera joventut va estar dominada per una sensació d'ofec davant la visió racionalista i nihilista de la vida, que havia rebut en la seva educació: "això és tot el que cal esperar?", es preguntava. La mirada poètica d'A. Rimbaud li va permetre respirar altres aires: hi ha quelcom més que ens permet gaudir de la bellesa. Atordit per l'angoixa i el buit va anar a Notre Dame buscant únicament un gaudi estètic... Així va escriure al seu amic Gabriel Frizeau:

"Els nens del cor, vestits de blanc i els alumnes del petit seminari de Saint-Nicholas-du-Cardonet que els acompanyaven, estaven cantant el que després vaig saber que era el *Magnificat*. Jo estava dempeus entre la multitud, prop del segon pilar a l'entrada del cor, a la dreta del costat de la sagristia.

Llavors va ser quan es va produir l'esdeveniment que ha dominat tota la meva vida. En un instant el meu cor va ser tocat i vaig creure. Vaig creure, amb tal força d'adhesió, amb tal agitació de tot el meu ser, amb una convicció tan forta, amb tal certesa que no deixava lloc a cap dubte... De sobte vaig tenir el sentiment esquinçador de la innocència, de l'eterna infància de Déu, d'una veritable revelació inefable. En intentar reconstruir els minuts que van seguir a aquest instant extraordinari, trobo els següents elements, com a única arma, de la qual la divina Providència se servia per assolir i obrir finalment el cor d'un pobre nen desesperat: "Que feliç és la gent que creu! Si fos veritat? És veritat! Déu existeix, és aquí! És algú, és un ser tan personal com jo! M'estima! Em crida!". Les llàgrimes i els

sanglots van acudir a mi i el cant tan tendre de “*l’Adeste*” augmentava la meva emoció”.

La fe, un moment que determina un abans i un després. Però l’assumpte no era tan senzill. La seva mentalitat continuava intacta, com la seva aversió visceral vers l’Església. I el seu respecte humà davant la possibilitat d’admetre una mica de veritat a l’Església tan ridiculitzada als seus ulls per la seva família i amics... Es va desencadenar una terrible lluita en el seu interior, que va trigar quatre anys: una mà de Déu que el retenia cada vegada més fermament i una forta resistència a abandonar el que sempre va defensar com a única veritat. Però el misteri se li va aproximar amb una claredat més gran: la Sagrada Escripura, La “*Imitació de Crist*”, els escrits de Pascal, Bossuet, Dante... I un gran descobriment: Déu estimava la poesia i l’art! Un sacerdot de la parròquia de Saint Médard el va acollir, i per Nadal de 1890 va rebre la seva “segona Primera Comunió” a *Notre Dame*.

Compaginant-ho amb el seu treball de diplomàtic per tot el món, va dedicar el seu pensament i la seva capacitat literària a mostrar la bellesa d’un món transfigurat per Déu fet carn en Jesucrist. Va ajudar a molts a trobar la fe, com ara, Francis Jammes; i Jaques Rivière, que va reconèixer en Paul Claudel “l’ànima més gran que havia existit” i Henri Alain-Fournier, que va dir d’ell: “és el crit de l’ànima que ha assolit Déu”.

Testimonis de la conversió: Charles de Foucauld

(6-1-2013)

En el marc de l'Any de la Fe parlem de “la fe catòlica”. Amb aquesta expressió, sovint s'entén la fe que professen els cristians de l'Església catòlica, distingint-la de la fe d'altres confessions cristianes. Però en realitat tota fe cristiana és catòlica per necessitat, perquè “catòlica” significa “universal”. La solemnitat de l'Epifania celebra precisament l'esdeveniment de la manifestació universal del misteri de la nostra fe. Encara que Jesús va néixer i va viure en una cultura i un temps precís de la història, la seva Veritat, essent la mateixa sempre, es manifesta per ser creguda i viscuda per tots els pobles de la terra.

És un moment oportú per a deixar-nos il·luminar pel testimoni d'un convertit singular, Charles de Foucauld (el Germà Charles de Jesús) (1858-1916), veritable paradigma de la catolicitat de la fe i de l'amor cristià: un dels seus crits profètics va ser que la vida de Jesús a Natzaret es podia i s'havia de viure com *tuareg* del desert i com qualsevol ciutadà del món. Quin va ser el seu descobriment?

Neix en una família benestant i creient, però queda orfe als sis anys. Creix amb la seva germana Maria, sota la tutela del seu avi, orientant-se cap a la carrera militar. Va rebre la Primera Comunió i la Confirmació, però als quinze anys perd la fe i, després de la mort del seu avi es veu absolutament lliure i amb possibilitats econòmiques. Es va lliurar a tot tipus d'experiències plaents, egoistes i orgulloses, fins a ser expulsat de l'Exèrcit. Va demanar, tanmateix, ser readmès per anar a la guerra d'Orà, a Alger, com a gest de companyonia i noblesa. Acabada la guerra, abandona les armes i es lliura al coneixement del món i la cultura nord-africana. El fet decisiu va ser que el testimoni de fe dels musulmans va despertar en ell un profund qüestionament sobre Déu: “Estem fets per quelcom més que aquesta vida... Déu meu, si existeixes, fes que et conegui”. Tornat a París, el misteri de Crist se li acostava pels testimoniatges de la seva tia, la seva cosina Maria de Bondy i el sacerdot P. Huvelin. El coneixement més profund de Jesucrist i l'experiència del perdó en la Confessió van significar per a ell el descobriment d'una alegria i una llibertat

insospitades. Des de llavors no voldrà, sinó reproduir la vida de Jesús. Se'n va a Natzaret, a viure en oració, pobresa total i en servei humil. És ordenat sacerdot, segons ell “per imitar més perfectament Jesús”. Torna al desert, a Beni-Abbès i Tamanrasset, entre Alger i el Marroc: allí, en l'adoració eucarística i el servei, esdevindrà “el germà universal”, Jesucrist viu, amagat i senzill, entre els *tuaregs*. I allí mateix, assassinat per un assaltant, va trobar la mort, tan violenta com pacífica, tan anònima i oblidada com testimonial, tan injusta com sacrificial. Era la història d'un fracàs. Havia escrit:

“Si el gra de blat que cau a terra no mor, queda sol; si mor
dóna molt de fruit... Jo no he mort, per això estic sol”.

Avui milers de seguidors poblen el món i la llum de Jesucrist, en ell reflectida, segueix il·luminant l'Església. Havia trobat l'amor de Déu en Jesucrist. Un amor catòlic per ser gratuït, viscut en la pobresa i en la contemplació, compartit en la presència i en el servei concret.

Convertits des del'islam (I)

(13-1-2013)

Recordem la importància que va tenir el testimoniatge de fe d'alguns musulmans en la conversió a Crist que visqué Carles de Foucauld. L'Islam va ser per a ell una mediació providencial per redescobrir Déu i, un cop recuperada la fe en Crist, es va lliurar apassionadament a estimar i ajudar els seus germans musulmans.

No sortim de l'espai geogràfic i cultural del nord d'Àfrica. D'allà ens arriben no pocs testimoniatsges de conversió a la fe de Crist. Ens convé el seu record, perquè estem encara respirant l'aire de les últimes celebracions, en les quals hem contemplat el Déu fet home, una de les veritats més difícils d'acceptar per a un musulmà.

Els camins pels quals el Déu de Jesucrist arriba a nosaltres realment són insospitats. Antoni deu tenir avui uns quaranta-set anys. Va triar aquest nom quan es va convertir al cristianisme, en record del gran sant Antoni Abat, l'africà, que va viure a Egipte fa disset segles. Antoni, algerià de naixement, es va educar en el si d'una família profundament musulmana. La seva joventut està marcada per dos factors. Un, extern, inquietant i tràgic: la violència i la guerra entre el Front Islàmic de Salvació i el Grup Islàmic Algerià d'una banda, fonamentalistes radicals, que pretenen imposar una islamització de tota la societat, i el Front d'Alliberament Nacional, en el poder, per una altra. Aquest enfrontament va provocar a Algèria un autèntic infern entre 1991-1995, conegut entre nosaltres per l'assassinat de set italians, set monjos trapencs francesos a Tibherine i dues religioses espanyoles. L'altre factor, intern, és l'honradesa intel·lectual, unida a la capacitat per preguntar-se valentament sobre allò que veu. "Com és possible perpetrar semblants atrocitats en nom de Déu?". Envaït per la perplexitat, demanava a Al·là que no l'abandonés en els seus dubtes.

Gran aficionat a les llengües, s'havia proposat aprendre l'italià. Per practicar-lo va aconseguir sintonitzar una emissora italiana, que emetia des d'Erba. Un dia, a les vuit del vespre, va escoltar el rés del rosari: "*Ave Maria, el Senyor és amb tu...*". L'oració el va impactar profundament. Ell mateix anà repetint aquesta frase, com si fos el

que sempre havia anhelat escoltar: la proximitat de Déu present en la història i adherit a la humanitat. Havia après en l'Íslam que Jesús fou un gran profeta i que Maria, la seva mare, mereixia la veneració de tothom. Ara descobreix que Jesucrist és Déu "amarat" d'humanitat. Serà el punt de partida de tot un procés de recerca i aprofundiment ajudat per un sacerdot francès. Malgrat el risc que allò suposava, arriba a demanar-li el baptisme, però abans havia de passar un temps de catecumenat. Ho portarà a terme a Itàlia gràcies als amics aconseguits a través de l'emissora. Entre ells arriba a "sentir-se integrat en aquesta Església concreta, com a casa seva": Jesucrist se li aproximava present a la seva Església. Tornat a Algèria ha d'afrontar problemes i obstacles, sobretot en la seva família. Aconseguït un permís i un treball a Itàlia, va ser batejat al juny del 2001. Com dirà ell mateix:

"Després de tant de temps passat implorant un Déu invisible i sense rostre, després d'haver-lo buscat amb tanta insistència, Ell havia vingut a mi".

Immers ja en la societat i cultura occidentals, gràcies precisament a la seva sensibilitat educada en l'Íslam, no deixa de mantenir una posició crítica amb aquesta cultura secularitzada que, reivindicant els drets humans, ha arribat a degradar la persona, sotmesa als mites del consum i del plaer i "ha relegat la religió a la condició d'un mer ornament social".

Convertits des de l'islam (II)

(20-1-2013)

El testimoniatge d'una conversió queda reforçat quan la recerca no és solament individual, sinó que es realitza "en parella". Llavors, tot és recerca sostinguda i alimentada per l'amor. Aquest, en efecte, viscut dins de les condicions d'aquest món, a més de goig per la presència de la persona estimada, és també anhel provocat per una absència. L'amor autèntic mai no es troba sadollat: constantment cerca... l'altre i el mateix Amor, amb majúscules. Per això solem dir que el matrimoni no solament consisteix a mirar-se l'un a l'altre, sinó a mirar tots dos cap a la mateixa direcció.

Així va passar amb el matrimoni format per Mònica i Agustí, algerians, convertits de l'islam al Cristianisme, després d'una recerca viscuda en el si del propi amor. Els seus noms, com esdevingué amb altres convertits del nord d'Àfrica, van ser adoptats per ells en record de cristians il·lustres en aquella zona geogràfica anteriors a la dominació islàmica. Tots dos havien estat educats en l'islam. Es van conèixer en un concert de música i la seva trobada va despertar la sensació d'una profunda sintonia: a més de compartir gustos musicals, tots dos sentien una mateixa aspiració, buscaven llibertat. Sobretot ella mai no havia estat satisfeta amb "fórmules prefabricades". A la fi dels anys vuitanta Algèria viu una tràgica onada de violència ocasionada pels fonamentalistes, que accentua la seva necessitat de quelcom de nou capaç de satisfer les seves aspiracions.

En principi aquest "quelcom" no tenia rostre. Es van casar i, a través d'una amistat casual amb uns italians piemontesos, als qui Agustí havia ajudat en el desert quan estaven perduts, van tenir l'oportunitat d'emigrar a Itàlia ja amb dues filles. El contacte amb la comunitat cristiana i la seva progressiva integració els despertà la fascinació per Jesucrist, pel fet que significava "un Déu a l'abast de l'home". Problemes burocràtics els obliguen a tornar a Algèria. S'acumulen les dificultats i els sofriments. Aconsegueixen passar a Tunísia i ell treballa com a xofer d'un sacerdot missioner emilià, que li va facilitar els contactes amb els cristians i la participació en les reunions semiclandestines. Van ser batejats secretament l'any 1999.

Havent canviat la situació política d'Algèria, poden tornar a Cabília, la seva ciutat natal. La seva casa es converteix en lloc d'acollida de la comunitat cristiana per les seves reunions i per celebrar l'eucaristia una vegada al mes, sempre sota l'amenaça de possibles denúncies.

L'any 2001 van poder tornar a Itàlia, on ella treballa com a obrera en una empresa mecànica, ell com a paleta i les seves filles com a dependents en un supermercat. Mònica està compromesa en treballs de voluntariat.

Freqüentment la llibertat dels fills de Déu es viu en contextos d'esclavitud. Però no deixa de ser llibertat real, font d'alegria veritable.

En tot cas, Mònica i Agustí alimenten des de la fe cristiana un bell somni: poder tornar un dia a Cabília en pau, per comunicar als seus germans la seva experiència i fer veure "com podria canviar Algèria si el vent de la llibertat pogués bufar en aquelles terres". Ells saben prou bé que la fe no anul·la les seves arrels culturals i identitàries, sinó que les integra i els dóna una nova lluentor.

Convertits des de l'islam (III)

(27-1-2013)

Molt sovint el camí cap a la fe cristiana passa per sofriments, que actuen a manera d'intensificació del costat fosc de la vida humana. Així, les històries de conversions procedents de l'islam nascudes arran d'experiències traumàtiques provocades per la violència fonamentalista. Però altres vegades el camí de la fe, encara que mai no falten moments de dubte i de preguntes apressants, és un procés de llum progressiva, sense tragèdies majors ni sobresalts.

Fàtima era una musulmana que havia heretat una fe profunda i sincera. Va ser educada en l'islam amb criteris clarament equilibrats i assenyats, donant possibilitat a una integració social i cultural fàcil a França, on la seva família havia emigrat. Va cursar l'ensenyament obligatori en un liceu estatal, on per una camí o un altre va tenir coneixement de la figura de Jesús. Alguna cosa en sabia, ja que l'Alcorà el considera com un profeta. Però de fet les notícies que li arribaven, sobretot a través de la lectura directa dels Evangelis, anaven més enllà del que significava un mer profeta, com tants altres que hi havia hagut en la història d'Israel. L'impressionaven la seva saviesa, la seva doctrina, la seva força compassiva i el seu poder per fer miracles a favor de la humanitat sofrent. Però el que li semblava desconcertant i fins i tot inacceptable era el seu propi sofriment, és a dir, la Creu. Com és possible que qui es té pel Fill de Déu acabi en aquest fracàs? Per quina raó pot el Pare Déu permetre que el seu fill sofreixi d'aquesta manera?

Passen els anys i no deixa d'inquietar-se "pel gran personatge" que veu en Jesús. Un fet important intervé en la seva recerca: s'enamora d'un jove italià, que és catòlic, encara que viu la seva fe d'una manera més aviat formalista, practicant, però sense massa profunditat, és a dir com a fe heretada i mínimament personalitzada. Es casen civilment i per raons professionals es traslladen a viure a Itàlia. Ella fa partícip el seu marit de les seves inquietuds i interrogants, però ell no és capaç de respondre-li. Decideixen fer una experiència original: ella estudiaria el Nou Testament i ell l'Alcorà. El resultat va ser que a ell, li va servir per avançar en la fe, i a ella, per

veure més clar el secret de Jesucrist. Alguna cosa realment singular va haver de passar en el seu subconscient, quan va tenir tres somnis successius amb un mateix “argument”: escenes de la vida normal, com creuar un riu o tocar uns animals, es transformaven en situacions de sofriment, ansietat i perill, mentre se sentia una veu que la convidava a agafar amb les seves mans allò que li provocava terror; fent un esforç obeïa, desapareixien els temors i sobrevenia la pau.

Allò va significar el preàmbul per al descobriment del sentit del sofriment de Crist com a sacrifici d’amor per la humanitat. Tot es va veure més clar amb la preparació catecumenal que va precedir al baptisme. Aquest va significar la mort i resurrecció de l’amor, el qual, com a amor esponsal en l’Esperit, esdevingué beneït en el sagrament del matrimoni, que van celebrar posteriorment.

Una fe trobada i una fe renovada. En tot cas, la Creu de Jesús, lluny de ser escàndol, va arribar a constituir la prova de l’amor més perfecte.

Convertits a l'ortodòxia: Tatiana Góricheva

(3-2-2013)

És ben il·lustratiu observar que molts convertits accedeixen a la fe cristiana trobant-hi un veritable i profund alliberament. Solen ser persones que han patit les conseqüències de dictadures aferrissades. Ho hem vist en convertits vinguts d'ambients fonamentalistes o de radicalismes ideològics. En aquest sentit, comptem amb un nodrit grup de convertits a la fe cristiana provinents de "l'ateisme institucionalitzat" del règim comunista a la Unió Soviètica.

Potser un dels exemples paradigmàtics d'aquesta experiència sigui Tatiana Góricheva. Nascuda en 1947 a Leningrad i, tot i haver estat batejada d'amagat per una de les seves àvies, va ser educada en la més estricta cultura atea o agnòstica, tant per la família com pel sistema educatiu comunista imposat pel govern. La seva gran intel·ligència li va permetre, no només estudiar filosofia i radiotècnia, sinó també convertir-se en professora i educadora al servei de la ideologia dominant. Tanmateix, sent encara molt jove, als vint-i-quatre anys, va tenir la suficient clarividència com per adonar-se de les contradiccions del que vivia: no podia evitar la sensació d'ofegament i de buit que li obligaven a viure. Al principi es va refugiar en la filosofia existencialista i en el pensament de Nietzsche, com una recuperació de llibertat i voluntat de poder. Es va convertir en una mena "d'aristòcrata de l'esperit", encara que, com ella mateixa diu, "odiant-ho tot i estimant la solitud". El professor Boris M. Paramonov li va retreure: Per què intenta vostè destruir-ho tot? Miri que vivim en un món en què el nihilisme ja ha triomfat...". Va buscar experiències alliberadores, com la pràctica del ioga. Però ella confessarà que el ioga era sensació i pur "energisme" i que no aconseguia alliberar-la de si mateixa. Va entrar llavors en un procés de "malenconia indicible".

Una vegada més, Jesucrist utilitzarà camins insospitats. Practicant el ioga li proposen com a "mantra" per a una meditació mecànica el Parenostre. I en el mateix exercici, sent que això que repetia com a fórmula buida era veritat, que el Déu a qui es dirigien aquelles paraules era principi de la vida, amant i provident, que va

buscar per amor l'home per retornar-li el seu veritable rostre. Un efecte sorprenent: "vaig començar a estimar les persones", a estimar el món i la humanitat sofrent... així va començar la meua vida".

El que va seguir a aquesta experiència va ser un camí d'aventura i compromís espiritual. Va trobar molts altres intel·lectuals que havien seguit el mateix camí. Contactaren amb un senzill i valent pope, el P. Hermògenes, amb qui ella i els seus companys es van confessar. Va ser l'inici d'un procés de trobada amb ella mateixa i amb els altres en l'amor sanador.

El resultat va significar una vida d'extraordinària creativitat i compromís. "Les pedres començaren a parlar... Vaig veure que només val la pena viure per aquelles coses per les quals voldria i podria morir". Va participar en el grup d'intel·lectuals "cercadors" de llum en la clandestinitat al costat del P. Leonid, es dedicà a lluitar per la causa de la dona a la Unió Soviètica (*Filles de Job*), a donar conferències i publicar títols tan suggestius com *Parlar de Déu resulta perillós*, *La força dels febles*, *Nadiezna significa esperança*, *Testimonis russos de la fe en el nostre temps*, *La incansable recerca de la felicitat*, *Diari de viatge*, tots ells traduïts al castellà. Va haver de sofrir l'exili a París al costat de tants d'altres, fins a la caiguda del mur de Berlín. Des d'allà no ha deixat de llançar la seva veu profètica també sobre el món occidental, que considera adormit en el materialisme.

Convertits a l'ortodòxia: Sascha P., Galina G., Slawa D.

(10-2-2013)

Com sempre, “allò semblant crida allò semblant”. Això serveix en les coses bones i en les dolentes. L'experiència de conversió que visqué Tatiana Góricheva va crear al seu voltant un cercle d'intel·lectuals cercadors de la veritat, que més o menys compartien la seva mateixa inquietud i maldaven per compartir també els seus mateixos assoliments. El resultat va ser la creació d'una mena de “seminari” permanent de diàleg i investigació sobre la recerca personal de la fe i de l'experiència religiosa cristiana. Naturalment, practicat en la clandestinitat. Ella mateixa confessa haver estat detinguda més d'una vegada, pressionada i amenaçada per aquesta causa. En ser un grup obert i de diàleg lliure, s'hi podia detectar la presència d'espies del KGB, que informaven puntualment a l'autoritat de tot el que allí es parlava.

Ella mateixa ens transmet algunes breus històries de conversió. Sascha P. reunia dues qualitats rares en una mateixa persona: un gran matemàtic i un poeta reconegut. Als vint anys llegeix i s'entusiasma amb Nietzsche i Freud. Però tres anys després comença una caiguda en el deteriorament personal: beguda, abandó i desinterès. “No només jo, dirà Tatiana, sinó molts de nosaltres recordem les seves llargues hores en la tauleta d'un cafè en silenci i amb la mirada fixa en el buit”. Crist se li va aproximar en un marc tantes vegades estrany a la fe, sobretot en una societat culturalment marxista: en una institució psiquiàtrica. Allí va conèixer alguns cristians. El que va descobrir en ells va ser la força del misteri cristià per recuperar l'home. No va trigar a demanar el baptisme. Es va endinsar apassionadament en les cartes de sant Pau i es va dedicar a reunir grups de joves amb els qui les llegia i les comentava.

Galina G., acabats els cursos de la formació escolar “va arribar a persuadir-se que les persones realment lliures i creatives vivien fora de les estructures i dels rols socials”. La recerca d'aquesta llibertat la va portar a triar una vida bohèmia. Va optar per tot “allò alternatiu”,

buscant la sensació de llibertat absoluta, sigui en l'amor, en el pensament, en l'actuació. Una existència caòtica, que va acabar en un intent de suïcidi. Com Tatiana, la pràctica del ioga va significar un primer pas de superació: abandonó de la beguda, alimentació vegetariana, autocontrol... i "contemplació orgullosa del 'brut' món que l'envoltava". Seguint una recomanació del ioga, va entrar en un temple cristià "per sentir les energies divines". L'oportunitat d'incorporar-se a un cor femení de l'Església i la recitació de les oracions més profundes, va servir perquè descobrís que l'hinduisme i el ioga són "com un jardí d'infància" (podríem dir nosaltres "com un hivernacle"): la fe cristiana, que incorpora la Creu com a via de plenitud d'amor, és propera i realista, camí de llibertat i felicitat concreta.

Slawa D. era un sociòleg de prestigi internacional. Però, com passa tan sovint, quan algú està immers en compromisos imposats i sotmès a l'esclavitud d'allò "políticament correcte", portava una doble vida. Una cosa era el que deia en públic, encara que fos en nom de la ciència, i una altra el que de nit, en la clandestinitat i entre amics, confessava. En un moment donat va comprendre que allò no anava bé. La invasió de Txecoslovàquia va ocasionar que posés el carnet del partit sobre la taula. Va perdre treball i amics, mentre acumulava odi a tot i a tots. Fou la seva esposa, dona callada i tímida, qui li va obrir els ulls a la fe. Un dia li va confessar a Tatiana: "Veig com és de bell el rostre de la persona humana quan resa".

Els qui conscientment estem del costat de la fe, no sabem quins són els camins que segueix Crist per atansar-se a les persones. Gairebé sempre ens equivoquem.

Convertits a l'ortodòxia: Olivier Clement

(17-2-2013)

Molts dels grans convertits al cristianisme de l'ortodòxia provenen de l'ofec i el sofriment provocat pel règim comunista a la Unió Soviètica. Però no va faltar qui féu el camí cap a la fe ortodoxa des d'una situació familiar i cultural típicament europea i occidental. El seu testimoni ens interessa d'una manera especial precisament per la seva proximitat al que podem viure nosaltres.

L'historiador, teòleg, escriptor, Olivier Clément, és molt conegut, sobretot a França per les seves publicacions (més de trenta) i les seves col·laboracions a la premsa. Nascut el 1921, a Aniane (Llenguadoc francès), va ser educat en el més estricte agnosticisme. Mai no va sentir parlar de Déu, "a excepció d'algun comentari irònic seguit de somriures continguts". Coneixem el seu camí cap a la fe per la seva autobiografia de conversió *L'altre sol*. El seu pare, socialista convençut, amb paraules del mateix O. Clément, "era un parroquià sense parròquia, un contemplatiu a qui ningú no havia parlat del Déu viu... li agradava, en efecte, llegir el llibre de l'Apocalipsi, perquè «era tan bella la visió de la Jerusalem Celeste»...". Dos sentiments "naturals", molt importants, determinaran la recerca de la fe en Olivier. D'una banda, la seva capacitat per a la sorpresa i el gaudi de la bellesa del món, de la naturalesa i les persones; per una altra, la sensibilitat davant el fet que tot hagi d'acabar amb la mort. Tots dos moviments venien a significar la frustració irremeiable de la passió per viure (la felicitat). Va estudiar història i un dia es va despertar angoixat només en pensar que tots els personatges coneguts "jeien avui en el no-res". I amb vint anys va iniciar un camí de recerca apassionada. S'endinsà en la història de les religions. El protestantisme no el va satisfer per la seva "sequedat".

Atret per la seva bellesa, va comprar, amb una considerable quantitat de diners, una icona de Crist i Joan Baptista en una tenda d'antiguitats a París. La va penjar en una paret de la seva cambra. En un moment donat davant la icona es va sentir mirat. Així ho descriu:

"Tot era silenci, paraules de silenci... en una profunditat en la qual ja no estava jo sol. Em va dir que jo existia, que ell volia

que jo existís i, per tant, que no era ja no-res. Em va dir que jo no ho era tot, però sí responsable. Em va dir que jo necessitava ser perdonat, guarit, creat de nou.... «Heus aquí que estic a la porta trucant». I vaig obrir”.

Per la icona va entrar a l'Església Ortodoxa. Va aprofundir la seva relació amb Lossky i amb altres membres d'aquesta Església a França, exiliada de la Unió Soviètica, com el pare Sofroni, que esdevingué per a ell un veritable pare espiritual. Després d'un procés de preparació, rebé el baptisme l'1 de novembre de l'any 1952, quan tenia 30 anys. Gran estudiós de la teologia i l'Església Ortodoxa, va arribar a ser professor de l'Institut de Teologia Sant Sergi a París. Paradigma del diàleg cristià – ortodox, convidat al Concili Vaticà II, amic del Papa Joan Pau II, va defensar amb ell l'Europa que respira amb dos pulmons, Orient i Occident. El Papa li va encarregar la redacció del Via Crucis del Divendres Sant al Colosseu de Roma l'any 1998. Dirà:

“He quedat encisat per un Déu infinitament proper, més íntim a nosaltres que nosaltres mateixos, de tal manera que, per més profunda que sigui la nostra desesperació, ell es posa entre nosaltres i el no-res”.

Va ser un dels fundadors de la Fraternitat Ortodoxa d'Europa Occidental, un autèntic focus d'esperança per a tants exiliats (espiritualment i materialment), entre els quals destaca la impressionant figura de Maria Stobtsov, mare espiritual víctima de l'holocaust nazi. Clarivident respecte dels problemes actuals de la fe i de l'Església al nostre món, constitueix un testimoni clar que la fe en Crist sempre és fecunda: per ella una mica de la bellesa de la Jerusalem Celeste comença a despuntar.

Fe-conversió: Giovanni Papini

(24-2-2013)

Ens preguntem si és adient portar aquí, a la galeria de testimonis conversos a la fe catòlica, el testimoniatge d'un personatge tan singular com Giovanni Papini. El dubte es resol en un "sí" amb la condició de fixar-nos solament en allò essencial del seu procés, d'altra banda tan sorprenent, paradoxal i admirable.

Nasqué a Florència (1881). Va ser batejat "clandestinament", d'amagat del seu pare, ateu convençut. Papini explicarà com, d'acord amb les ordres familiars, al col·legi, quan tocava l'assignatura de religió, ell sortia de la classe. Un company jueu feia el mateix. Aquest, un dia li va preguntar: Què és el teu pare, un heretge protestant excomunicat? No, és ateu, va respondre Giovanni. I què vol dir «ateu»? Un home que no creu en res. Em va mirar, va girar l'esquena i mai més no em va fer preguntes. Un dia em va picar la curiositat, em vaig aproximar lentament a la porta tancada de la classe. La veu del professor recitava els deu manaments: "honraràs el teu pare i la teva mare". I tot el dia, estupefacte, vaig pensar: "Per què el meu pare em prohibeix aprendre a honrar-lo?". El cas és que Papini esdevingué un autèntic devorador de llibres i amb la seva gran intel·ligència i la seva memòria va adquirir, ell sol, una cultura extraordinària. Amb la seva habilitat per a l'escriptura es va lliurar apassionadament a la denúncia més radical de tot allò establert i "políticament correcte", a través de revistes fundades per ell, obres i assajos. Era un rebel. Va adoptar postures sempre radicals, properes, tant a l'anarquisme com al feixisme. Li agradava sorprendre i escandalitzar. En l'àmbit de la religió es confessava sempre agnòstic militant i anticlerical (*Memòries de Déu*).

Però el seu inconformisme radical era per causa de la seva insaciable set d'infinít i la seva negativa a conformar-se amb mitjanies. No suportava el materialisme i reivindicava el poder de l'esperit humà, que aspira a ser déu: tot un programa de renaixement de la cultura i societat. Era un apassionat cercador de la veritat, nostàlgic de Déu, esperit intransigent i amant de la bellesa. Sincer i conseqüent amb les seves idees, mai no es va resignar a romandre quiet; així, va viure situacions de fracàs, sofrents i

tràgiques, que va plasmar en la seva obra *L'home acabat*, un títol que es podria traduir per "l'home en el límit de les seves possibilitats humanes".

La Veritat i la Bellesa de Crist, aquest infinit que buscava, se li va apropar per camins realment senzills: els de l'amistat i l'amor. Els camperols de Bulciano li van retornar el significat de la paraula "proïsme": "Únicament al costat d'aquests homes del poble senzill i pobre he tornat a tenir consciència de la meva naturalesa i de la meva destinació d'home". Una excursió a la muntanya amb el seu amic Cefiso, la visita a la Verna i Sant Francesc, "el sant per a nosaltres"; una processó de Setmana Santa ("la Passió se'm convertia en carn, sang i dolor"); una senyora del poble que li demana que bategi la seva filla que està en perill de mort; s'enamora i es casa amb la filla del camperol Giovanoli, que li demanava llegir de nit poemes i els evangelis, en vetlles on acudien molts d'altres... L'amistat amb el cristià culte i admirat Domenico Giuliotti, ("Déu m'ha dit que no ets dels qui poden aturar-se a mig camí"). La mort del jove amic Midio, amb qui conversa el dia de Pasqua:

"Midio, Jesús ha ressuscitat avui, hem d'estar tots contents. Em va mirar fixament, però amb un somriure més dolç, dient-me «Jesús ha ressuscitat. També nosaltres ressuscitarem, oi?» M'havia cridat per primera vegada pel meu nom, com a amic d'igual a igual: «Oh, Giovanni!». Des d'aquest dia, el meu cor va ser menys dolent..."

Es va convertir el 1919 i el 1921, va escriure *La història de Crist*, un cant entusiasta a la Veritat i la Bellesa de Déu fet home. Escriurà al seu amic Angelini: "Estic a punt de fer de mi mateix la teoria de l'amor. Però de l'amor tal com va ser ordenat per Jesús". Esdevingué un activista de la revolució de Crist. Morí físicament decrepit i acabat, però escrigué: "Espero que Déu em concedeixi la gràcia, malgrat tots els meus errors, d'arribar a l'últim dia amb l'ànima sencera".

Fe-conversió: Thomas Merton I

(3-3-2013)

De vegades trobem en determinats testimonis de conversió a la fe cristiana tal riquesa, que un tractament tan breu i resumit sembla gairebé un ultratge. Aquest és el cas de Thomas Merton, periodista, escriptor, poeta, teòleg i monjo. Se'l pot considerar un paradigma de l'home modern cercador de la bellesa i la felicitat. La seva capacitat per estar atent i respondre als problemes actuals, el converteix en un testimoni de la fe realment oportú.

Thomas James Merton va néixer a Prades (sud de França) el 1915 i va morir a Bangkok, el 1968. És important l'herència familiar: de la seva mare, que va morir prematurament, recordarà el seu desig de perfecció i independència; del seu pare, pintor, l'honradesa intel·lectual, la sinceritat, la sensibilitat vers la bellesa i el seu caràcter bohemí. A causa de les freqüents absències del seu pare, Thomas queda aviat sota la tutela del seu avi matern Pop Jenkins, per a qui catòlics i jueus eren tots hipòcrites i malfactors, i "*Vaticà*" resultava ser una paraulota. Durant una breu estada amb el seu pare a Saint Antonin, un poblet del sud de França, experimenta l'encant de l'arquitectura religiosa medieval i de l'amabilitat, bondat i senzillesa d'una família pagesa profundament catòlica, que s'afanya per guarir-lo d'un atac de tuberculosi. Es trasllada a Anglaterra, on, després d'un període breu de fervor religiós entre anglicans, perd totalment la fe "ajudat" per dues circumstàncies: una, el sofriment ocasionat per la depressió econòmica i la guerra (es va alinear amb el pacifisme de Gandhi) i per la mort del seu pare, el qual tanmateix va arribar a mostrar-se-li profundament religiós; una altra, la disponibilitat de recursos econòmics substanciosos fornits per l'avi. És el començament d'una vida abocada al benestar i al consum compulsiu. Així confessarà:

"No hi havia lloc per a cap déu en aquest temple buit ple de pols i brossa... que jo anava a guardar davant tots els intrusos, a fi de dedicar-lo al culte del meu propi i estúpid voler. I així em vaig transformar en el perfecte home del segle XX... el segle del gas verinós i de les bombes atòmiques".

En el seu viatge a Amèrica s'enamora apassionadament, aprèn a moure's amb soltesa en el món (s'estrenava com a "adult") i es fa comunista. El "*Manifest comunista*" li sembla la resposta messiànica als mals del món, encara que ja veia un futur de guerres "cada vegada més grans i terribles, calculades per copejar els caps recolzats sobre quadrades espatlles". Alhora –dirà– "creia en el bell mite de gaudir com més millor, mentre no fes mal a un altre".

Se succeeixen experiències plenes de significat. A Alemanya en un camí rural gairebé és atropellat per un cotxe carregat de joves nazis, que brandaven els seus punys; ell cau i es fereix un peu. La ferida arriba a gangrenar-se i va estar convalescent a l'hospital diverses setmanes: "la mort em semblava sols una bona venjança contra la vida". Recuperat, va poder viatjar a Roma, on rep una forta impressió dels mosaics bizantins d'algunes esglésies: va copsar la mirada de Crist "envoltat d'una teologia de la llum". Va decidir conèixer-lo millor i es comprà un Nou Testament, que va llegir febrilment: hi havia una pau que desitjava per a si mateix. A l'església de Santa Savina va començar a resar, amagat per la vergonya.

Tot i això, allò sols va ser un núvol d'estiu. Va significar l'inici d'un període de dubtes i contradiccions. Tornat a Estats Units per una temporada, es llogà com a presentador en un espectacle poc recomanable, alhora que treia el cap en algunes esglésies protestants sense trobar pau. Anava a esdevenir un clar exemple que la conversió no és un instant enlluernador, sinó un camí de recerca que travessa de vegades racons de l'infern.

Fe-conversió: Thomas Merton II

(10-3-2013)

Els racons de l'infern que va arribar a viure Thomas Merton van ser en part consignats en la seva famosa autobiografia espiritual *La muntanya dels set cercles*. Resumint la seva experiència podem dir que l'any transcorregut a Cambridge com a estudiant al col·legi Clare, va transcórrer entre disbauxes, barbaritats, buit i horror. Es va lliurar a la beguda, a la passió desfermada i al dispendi sense control.

Trenca amb el seu tutor, Tom Bennet, i torna a Estats Units, tenint ja vint anys, amb una sensació de decadència culpable, dintre i fora seu, a la vista de la depressió social, preàmbul de la gran guerra europea. El comunisme li semblava la seva nova religió, que oferia, a més de la "utopia terrena", una explicació tranquil·litzadora dels seus propis errors, com a producte del sistema capitalista. S'inscriu en la Lliga de Joves Comunistes i, com a tal, participa en diverses accions. Aviat sofreix una gran decepció en constatar que el pacifisme que el partit propugnava es convertia en defensa a ultrança de l'acció bèl·lica segons les circumstàncies. En el marc estudiantil de la Universitat de Colúmbia, s'integra en el grup que es dedica al periodisme "activista". Allí contacta amb amics catòlics, sobretot amb Bob Lax, del qual va ser col·laborador al capdavant de la revista *The Jester*. Però, esgotat pel treball per guanyar-se la vida i derrotat per l'experiència de successives morts d'amics, va caure en una forta depressió física i psíquica, que incloïa el reclam del suïcidi.

Crist se li apropa, sobretot per la via dels llibres. *L'esperit de l'Edat Mitjana*, de E. Gilson, un cop vençut el primer moviment d'aversiò, li va revelar la serietat i profunditat de la teologia catòlica, *Ends and Means* d'A. Huxley el valor de l'ascesi, la poesia de William Blake, la crítica profètica, realitzada en nom del veritable Déu bíblic, contra la civilització i el falsejament de la fe, la *Imitació de Crist*, que li va recomanar ni més ni menys que un hindú, el valor de l'oració, i *Art i Escolasticisme*, de J. Maritain, la "virtut" com a via de la felicitat.

Eren picades d'ullet de l'amor de Déu, que el predisposaven a apropar-se a una església. En una ocasió va quedar enlluernat per la

figura d'una jove, senzilla i bella, que pregava agenollada i en silenci. Va freqüentar celebracions de l'Eucaristia, sempre des de la penombra d'un racó. El pas decisiu es va produir quan va rebre el testimoniatge de la conversió de G. M. Hopkins, sacerdot i poeta. Llegint la seva biografia, va experimentar tal agitació interior que va haver d'aixecar-se i dirigir-se amb pas decidit, sota la pluja, a una parròquia propera, a Broadway. “Llavors –dirà– el meu interior va començar a cantar”. Digué al rector que volia ser cristià. Després de la preparació va rebre el baptisme. Quatre amics en foren testimonis, dels quals tres eren jueus.

Com és sabut, després d'una àrdua recerca, acaba ingressant en l'ordre del Císter, en l'abadia de Gethsemani, de Kentucky. Des d'allí, amb la mirada de Déu, copsava els grans problemes de la humanitat, als quals responia amb els seus escrits a favor de la pau, el diàleg entre les religions, la reivindicació de l'esperit. El seu biògraf, Jim Forest, recordant les seves primeres trobades amb ell, dirà que “de vegades originava una alegria que venia directament del cel”, alhora que destacarà, entre els seus missatges, aquest, ple de confiança:

“Tenim el que busquem. No hi hem de córrer al darrere. Hi ha estat des de sempre i, si li donem temps, es revelarà a nosaltres”.

Convertits a la presó: rostres sacerdotals

(17-3-2013)

Aportem aquí, trets del llibre *No es bueno que Dios esté solo*, de G. Altozano, els testimoniatges de dos convertits que van descobrir la fe ni més ni menys que a la presó. Tots dos testimoniatges tenen en comú, a més de la circumstància de produir-se en un ambient presidiari, el fet de comptar amb la mediació de sengles sacerdots. No és estrany, perquè una altra de les seves coincidències és la necessitat profunda de rebre i oferir perdó. Convé recordar-ho quan, amb motiu del dia del Seminari, som més conscients de la necessitat de sacerdots. Ells són, en efecte, sobretot en el Sagrament de la Reconciliació, representació dels braços del Pare que acullen el Fill quan torna a casa.

Raúl Oreste va sofrir un veritable trauma, arran de la mort de la seva dona: d'una banda, li va provocar l'abandó total de la feble fe que tenia des de petit, per una altra, es lliurà a tota mena d'excessos, com la droga, per omplir un buit insofrible. En aquest ambient de disbauxa arriba a delinquir i acaba a la presó. Un dia, ja dins de la presó protagonitza una dura baralla amb un company, al qual arriba a donar un cop tan fort que el deixa inconscient. La seva consciència reacciona: "jo plorava d'impotència per haver-me portat com un animal", confessarà. I en el marc d'aquesta vivència interior, va sentir propera la figura de Jesús, ell mateix maltractat, en companyia de malalts, pecadors, drogoaddictes, prostitutes, que li deia: "Què en fas de la teva vida?" Fou una sacsejada que el va portar a aprofundir en els Evangelis i deixar-se guiar per un sacerdot. Després de complir la seva condemna va tornar a la presó, llavors com a voluntari, per tal d'ajudar els interns a descobrir "algú que els ensenyi a gestionar la llibertat i demanar perdó a les víctimes". Va plasmar la seva experiència en el llibre *Un part a la presó*.

Shane Paul O'Doherty era un terrorista de l'IRA que va ser condemnat a quatre cadenes perpètuas. Restà impressionat per la lectura dels noms de les víctimes innocents que no figuraven en les cartes bomba que ell havia enviat. Fou internat a la presó de Wornwood Scrubs, on va estar en reclusió aïllada més d'un any. Allí es

va lliurar a la reflexió sobre els ideals, la utopia i el compromís de millora, sobre el bé i el mal, els drets humans, les víctimes i la fe religiosa. Tanmateix, la gran qüestió romania sense resoldre: el perdó, com demanar-lo, obtenir-lo i donar-lo. Un dia va preguntar al capellà, el jesuïta Anthony Lawn, on podia trobar proves de l'existència de Déu i va obtenir una resposta senzilla: "En els Evangelis, per descomptat". Va quedar enlluernat després d'una lectura apassionada i detinguda: Jesucrist, la seva autenticitat, el seu tracte amb els pobres i, sobretot, la seva doctrina i la seva experiència de l'amor als enemics, tal com es reflecteix en el Sermó de la Muntanya. Va optar per un profund penediment i pel compromís de corregir, tant com fos possible, el mal que havia fet. Així, va escriure el llibre *No més bombes*, on feia pública tota la seva vivència, oferia el seu testimoniatge perquè cap jove no cometés els seus errors i pecats, i propugnava les vies evangèliques per a la solució de conflictes.

Gairebé sempre la fe es troba a impulsos de la necessitat d'amor. Però l'amor anhelat adquireix moltes vegades el rostre del perdó, que és una de les seves cares més pures i transparents. No és infreqüent que una persona convertida demani participar en el Sagrament de la Reconciliació, potser perquè en aquest sagrament l'amor sobreabunda i venç tot pecat. I així, a l'alegria de creure, s'hi afegeix la de sentir-se lliure per ser estimat gratuïtament.

Convertits propers

(24-3-2013)

No voldríem fer l'efecte que la conversió a la fe cristiana és cosa només de grans personatges, d'intel·lectuals o de "gent especial": senzillament no és veritat. Tan importants, o potser més, són les conversions de les persones normals, del carrer, que han trobat Crist en allò quotidià i senzill de la vida. Són conversions que no han necessitat grans temples per trobar la fe, tret que considerem com un gran temple la pròpia consciència.

Conèixer testimoniatges quotidians de conversions ens permet desmitificar moltes coses. Així, diem sovint que la gent normal no es formula les grans preguntes sobre la vida. Però el taxista Paco Fernández no tenia cap problema d'afirmar que la seva història es resumeix a haver canviat el Che Guevara per Crist. Trobà la fe en un moment en què li va venir a la ment la idea que "néixer, viure, morir, no tenia cap sentit: "per a què tot això?" I va començar, com qui no fa res, a preguntar als seus clients si creien en Déu. Hom es pot imaginar les reaccions que aquesta gosadia provocava. Entre els seus enquestats va trobar una jove creient i practicant. Dirà que per a ell fou el seu "àngel de la guarda". Ella li va recomanar que mirés al seu voltant. Una mirada sobre el món que ens envolta pot ser decebedora: "tot és tan petit...". Però també pot servir per descobrir el nostre anhel insaciable de més veritat, més bellesa i més amor. És el que li va passar a ell. I en rebre el Déu que se li oferia, es va trobar amb si mateix. Des de llavors sol conduir les converses en el taxi cap a temes "transcendents" sense deixar el to simpàtic i proper...

Un polític en actiu confessa haver iniciat la seva conversió a Crist en un lloc insospitat: a Las Vegas. Hi va ser convidat, durant un viatge oficial a Estats Units, a passar un cap de setmana. L'acompanyava un gran amic, que al capvespre del dissabte li diu que vol anar a missa. Sorprès per aquest desig l'acompanya a una església, però sense entrar-hi. Va passar el temps sol, desconcertat, pensant què significava tot allò... Va ser l'inici d'una recerca "il·luminada" per alguns llibres: *La història d'un ànima*, de Sta. Teresa del Nen Jesús, les *Confessions* de Sant Agustí, *El retorn del Fill Pròdig*, de H. Nowen. Va

ser un camí de sis anys, al cap dels quals va entendre que havia de prendre una decisió radical a favor o al marge de Jesucrist. Va vèncer Jesucrist, a qui des d'aleshores desitja seguir i servir en el compromís polític.

L'actriu i presentadora de televisió Pilar Soto explica que, després d'haver sofert durant quatre anys una greu bulímia, conseqüència de viure la seva professió obsessivament preocupada per la imatge, un dia en acabar una actuació va perdre el coneixement. Estigué a les portes de la mort i, en aquell tràngol, li va venir a la ment resar. Ja recuperada va contactar amb una comunitat franciscana, la primera església oberta que trobà. Va ser el primer pas d'un camí il·luminador des de Sant Francesc, la integració en un moviment, la recuperació personal i professional i un nou ritme de vida en l'Esperit: la llibertat de viure vinculada a la senzillesa, la veritat i l'amor a Crist i als germans.

Cap racó de la terra, cap moment de la història humana, per molt allunyat de Déu que sembli, no pot ser estrany a la veu de l'Esperit. Les ones que ell emet, des de Crist, omplen l'univers i la història.

Solament busquen receptors que puguin i vulguin sintonitzar. Quan troben unes oïdes i un cor atents i sensibles, llavors apareix l'espurna de la fe i la resplendor de la conversió.

Fe-conversió-resurrecció

(31-3-2013)

L'essència de la fe és la conversió, i el moll de la conversió és el Misteri Pasqual.

Avui, respirant profundament l'aire nou de la Pasqua, mantenint despert el record de les experiències viscudes a la Quaresma i la Setmana Santa, entenem molt millor la crida que ens fa l'Any de la fe: creure més profundament, amb més autenticitat, amb més vida.

La successió de testimoniatges sobre persones que han trobat la fe, ens ha deixat ben paleses algunes veritats.

- La primera i fonamental, que no es pot arribar a creure de debò sense convertir-se.

- La segona, que la fe i la conversió són un moviment vital, de tota la persona, cos, ment i esperit, cap a la persona de Jesucrist; un moviment que és sobretot interior, però que també es manifesta exteriorment en paraules i gestos; que, a més, essencialment, consisteix en un dinamisme d'amor, de qui només s'estimava a si mateix i que comença a estimar Crist i els altres.

- La tercera, que la fe i la conversió, segons testimoniatge dels convertits, és una cosa semblant al que passa en la relació d'amor entre les persones, és a dir, alguna cosa "que els ha passat", sobrevingut, no simplement construït per un mateix, i que sempre conté un element sorpresa, encara que hagi estat el resultat també d'una recerca personal. Els convertits tenen la sensació d'haver estat conquerits, més que d'haver conquerit ells la fe.

- La quarta, que la fe i la conversió s'experimenten com "un adonar-se" d'alguna cosa que sempre hi ha estat, però que un no era capaç de veure o reconèixer; i això vol dir que "creure" no és més que un canvi de la mirada; aquesta, la mirada, al seu torn, es produeix per un canvi del cor, on en definitiva rauen tots els secrets de la fe o de la descreença.

- La cinquena, que amb la fe i la conversió comença alguna cosa radicalment nova, com si s'accedís a un món diferent, encara que la persona segueixi sent la mateixa.

És aquesta novetat el que ens fa pensar en la relació que hi ha entre la fe i la Pasqua. Perquè s'entengui fàcilment, aportem aquí un fragment d'una carta que va escriure Edith Stein, ja coneguda entre nosaltres, al seu amic i confident, Roman Ingarden, on explicava el procés que portava cap a la fe:

“No sé si de les meves comunicacions anteriors ja ha deduït que, després de llarga reflexió, més i més m'he decidit per un cristianisme positiu. Això m'ha alliberat de la vida, que m'havia llençat per terra, i alhora, m'ha donat força per reprendre una altra vegada, agraïda, la vida. Per tant, puc parlar, en el sentit més profund, d'un “renaixement.”

La veritat és que el cristianisme, si és de debò, no pot ser més que positiu. Però intuïm per què Edith Stein utilitzava aquesta expressió. Ella sabia que el seu amic, i molta gent, atribueixen al cristianisme solament les renúncies que l'Evangelí exigeix, cosa que per a alguns serveix d'excusa de la seva descreença. Per això, volia deixar ben clar que s'aproximava a la fe com qui busca un autèntic “renaixement, un tornar a néixer”, com dirà Jesús a Nicodem (cf. Jn 3,3).

Els cristians no ocultem les renúncies i el despreniment que acompanyen la fe i la conversió, ans les afirmem. Però no són allò més “nostre”, ni allò principal. Sols proclamem la veritat del Misteri Pasqual: que la renovació demana deixar el que és vell, que la resurrecció demana haver mort, que la vida és de qui la dóna.

Fruits de Pasqua: Dorothy Day

(7-4-2013)

La coincidència de la Pasqua amb la primavera va fer que la tradició li apliqués l'adjectiu de "florida". I certament, en el seu significat profund, la Pasqua és una veritable florida de la humanitat, realitzada a través de Jesús ressuscitat: en Ell la humanitat torna a néixer, com la naturalesa es desvetlla de la letargia hivernal. La fe i la conversió correspondrien a aquest moment primaveral de la vida, quan l'arbre, sense deixar de ser ell mateix, es desplega amb força i entusiasme a la vida en els seus nous brots i en els pètals oberts de les seves flors.

Però convé que en aquest Any de la Fe parlem també de fruits, és a dir, de cristians que, fins i tot havent recorregut un camí de recerca, de vegades tortuós i llarg, es poden considerar fruits madurs de la gràcia i que avui posseeixen una poderosa càrrega testimonial. Donada la situació crítica que travessem i el moment que vivim a l'Església, ens sembla adient aportar alguns d'aquests testimoniats. Dorothy Day, Madeleine Delbrêl i Maria Skobtsov, són tres testimonis que avui resulten ben significatius, tot reunint les quatre mateixes característiques: ser dones, professar i viure una profunda religiositat, estar radicalment compromeses en el món social i ser reconegudes oficialment per l'Església, en tenir obertes les seves causes de canonització.

Dorothy Day va fer un camí apassionant. Nascuda a Brooklin el 1897, de família anglicana amb prou feines practicant, obrí els ulls a la vida manifestant una enorme sensibilitat social. Sent jove, agnòstica en la pràctica, es va apuntar als moviments més radicalment revolucionaris en la línia del marxisme i l'anarquisme de Kropotkin.

Esriptora i activista a favor de la classe obrera, defensora alhora de l'amor lliure, va haver d'afrontar els problemes psicològics causats per un avortament provocat, de resultes de la seva relació amb un company periodista. Ja inserida en la seva recerca espiritual freqüentant el culte catòlic, recordant els cants que sabia de petita i resant, s'oposa a la seva nova parella, Forster Batterham, enemic

aferrissat de la religió, i defensa el seu nou embaràs. Ajudada per la religiosa Germana Aloysius, bateja la seva filla Tamar Teresa.

Sintonitza amb Peter Maurin, dels Germans de la Doctrina Cristiana: la seva preparació teològica i sentit de la justícia, la Doctrina Social i en general l'anomenat "cristianisme social" li fan descobrir, segons dirà més tard, l'Església Catòlica com "l'Església dels pobres".

Després de la seva conversió seguirà amb el seu compromís social, fundant el periòdic i el moviment homònim "Catholic Worker", mentre crea comunitats de catòlics compromesos amb les causes socials de tot el món, veritables llars d'acollida i d'oració. Hi ha més de 100 comunitats en l'actualitat, a Austràlia, el Regne Unit, Canadà, Alemanya, Països Baixos, República d'Irlanda, Mèxic, Nova Zelanda i Suècia. Heus aquí alguns dels seus missatges:

- "El major desafiament d'avui és com dur a terme una revolució del cor, una revolució que ha de començar amb cadascun de nosaltres".
- (Sobre l'avortament) "Ningú no té el dret d'escollir la vida o la mort d'un altre, assumir aquest poder sempre s'ha considerat com la forma més extrema d'opressió".
- "No et preocupis per ser eficaç. El millor és concentrar-se a ser fidel a la veritat". "El veritable ateu és el que nega la imatge de Déu en els més petits".

La Conferència Episcopal dels Estats Units va demanar a Joan Pau II l'inici de la causa de canonització de Dorothy Day. Avui se la pot considerar "Serventa de Déu", és a dir, serventa de la pau al món, dels drets humans, de la rehabilitació dels més pobres. Algú ha dit que és la santa "dels ponts", més enllà dels partits, les faccions i de les ideologies.

Fruits de Pasqua: Madeleine Delbrêl (1)

(14-4-2013)

Dels tres fruits de la Pasqua que hem assenyalat, potser el més proper a nosaltres és el d'aquella gran dona que va ser Madeleine Delbrêl. És, a més, el testimoniatge més ric en contrastos i el més suggeridor.

Va néixer el 24 d'octubre de 1904 a Mussidan, França, i morí el 13 d'octubre de 1964. No va rebre de la seva família cap educació religiosa. Tota la seva vida es veié dominada per una gran inquietud social, que la portava constantment a preguntar-se com canviar el món i com superar tanta injustícia. Va estudiar Filosofia i Lletres a la Sorbona, endinsant-se en els ambients intel·lectuals de París. En descobrir la tremenda incoherència del món que l'envoltava, perd la feble fe que tenia: segons les seves paraules, va cridar "Déu ha mort, visca la mort". S'enamorà d'un company d'estudis, J. Maydiou, que al cap d'un any la va deixar per entrar al noviciat dels dominics. Aquest abandó, la malaltia del seu pare que acabà cec, el treball ímprobe de la seva mare per tirar endavant, li provoquen l'ansia "d'una veritat", que li permetés seguir vivint amb sentit i esperança. Cerca en el cristianisme i, contra tota previsió, queda entusiasmada amb Santa Teresa d'Àvila. Es compromet a seguir el consell de la santa: buscar la veritat "pregant agenollada cinc minuts cada dia". En un diàleg amb joves estudiants confessarà: "vaig quedar enlluernada per Déu i segueixo estant-ho".

Aquesta troballa, als seus vint anys, va ser determinant en la seva vida. És inevitable la pregunta: com pogué una jove, tan bolcada sobre la cultura moderna i la qüestió social, sintonitzar amb el pensament d'una mística del segle XVI, com Sta. Teresa? Què hi va trobar? Justament fa uns mesos les Carmelites Descalces de Puçol han publicat el seu últim llibre divulgatiu de les obres de la santa, *Amor con amor. Páginas escogidas de La Moradas de Teresa de Jesús*. Com és sabut, *Las Moradas*, també anomenat *El castell interior*, ve a ser una exposició, a còpia de suggeridores imatges, del camí seguit per l'experiència d'oració de l'autora; per tant, també el camí o el viatge de l'amor i del descobriment del propi "jo" en l'Esperit. L'interès de la

pregunta sobre Madeleine Delbrêl i Sta. Teresa rau en el fet d'estar en joc dues grans qüestions, relacionades entre si: en què consisteix l'oració autènticament cristiana?; com la podem discernir? D'altra banda, quina relació té l'oració cristiana amb el compromís i l'acció social?; no són a l'Església uns els qui pregunten i uns altres els qui es comprometen socialment?

Madeleine Delbrêl va trobar en Sta. Teresa el secret de la veritable oració. La santa ve a dir que l'oració en l'Esperit no és pròpiament una elevació cap amunt, lluny de la terra, ni tampoc una mirada cap avall, com un recurs per canviar el món, sinó un moviment en profunditat: l'experiència radical d'amor, des de la profunditat del nostre ésser. Cal per tant fer un camí que ens permeti simultàniament aprendre a estimar (deixar-se estimar) i aconseguir aquest lloc més profund i personal, "la morada" més íntima, el cor que diria Sant Agustí, des del qual fer-ho. En aquest lloc, on més sentim la necessitat d'estimar i ser estimats, trobem el Déu de Jesucrist. I és en aquest lloc on, units a Jesucrist, descobrim el món concret, amb totes les seves belleses i lletjors, les seves llums i les seves contradiccions, els seus assoliments i els seus sofriments.

En el seu llibre *Ville marxiste* Madeleine escrigué:

(Teresa de Jesús em va ensenyar que) "Podem estimar Déu com estimem una persona. Aquesta veritat, rebuda gratuïtament, l'haig de donar també gratuïtament: la dec a Déu, que me l'ha donada; la dec als homes, que me l'han mostrada. L'amor apostòlic és una obra de justícia".

El cardenal Veillot, que havia seguit de prop la trajectòria de Madeleine Delbrêl, lamentava en el seu llit de l'hospital no haver pogut complir la seva promesa de prologar el seu llibre *L'alegria de creure*, però encara va poder dictar a manera d'agraïment aquest missatge:

"El secret de la vida de Madeleine és una unió tal amb Jesucrist que li permetia totes les gosadies i totes les llibertats. Per això la seva caritat va poder fer-se concreta i eficaç per a tots els homes."

Fruits de Pasqua: Madeleine Delbrêl (2)

(21-4-2013)

Madeleine Delbrêl va escriure:

“Si creus que el Senyor viu amb tu, allà on tinguis un lloc per viure, tens un lloc per pregar.”

En efecte, la fe actua per l'amor i l'amor estimula tant l'acció com la pregària. El descobriment de Déu i la seva conversió a Crist va determinar la seva manera peculiar de ser en el món. Podríem dir “la seva vocació”. Per a Madeleine, la vocació de cadascun és com una invitació que Déu fa a realitzar una dansa. Així ho expressa en una bella oració que titulà *El ball de l'obediència* i que comença amb aquestes paraules:

“Si estiguéssim contents de tu, Senyor, no podríem resistir aquesta necessitat de dansar que desborda el món i arribaríem a albirar quina dansa és la que t'agrada fer-nos ballar, seguint els passos de la teva Providència...”

L'alegria i la festa de la fe, la bellesa de la vida creient, són possibles per la fidelitat creativa de la ballarina a la música i el ritme de la partitura. Aquesta fidelitat creativa, aquesta obediència, fan possible la creació de bellesa en llibertat.

Aquesta vocació la va situar al barri de marginats on vivia (*Nosaltres, gent del carrer* és el títol d'un dels seus llibres). La realitat més concreta del carrer entrà al seu cor. I, com que el seu entorn social estava dominat per forces revolucionàries, adoptà amb elles una postura de diàleg franc, sense perdre la seva identitat. Va dialogar sobretot amb els comunistes, que llavors governaven l'ajuntament d'Ivry. El seu lliurament i la seva col·laboració, primer com a assistent social i després des de les seves nombroses iniciatives a favor dels més pobres, li van merèixer l'admiració i l'afecte de tots. Va desplegar una gran capacitat d'empatia, encara que mai no va ocultar la seva opinió sobre el marxisme: aquest era, segons va dir, una força transformadora “sense ànima”. Aquesta expressió en els seus llavis significava que li faltava autèntic humanisme, transcendència i llibertat. Estava convençuda que les transformacions socials sense ànima, en el fons, no canvien res i que quan posem

“ànima” en l’acció transformadora, aquesta també canvia en les seves maneres i en el seu estil.

Per a ella el més important era l’èsser humà concret. No oblidava els moviments polítics, però la seva preocupació se centrava en el pobre, qualsevol que fos la seva forma de pobresa. Tothom que s’apropés a la Casa d’Acolliment que ella va crear junt amb de les seves companyes, era el més important del món. En tot cas, calia donar sempre raó de la nostra esperança. Dirà als estudiants el 1961:

“No es porta la Paraula de Déu a l’altre costat del món en una maleta, es porta en un mateix... No es col·loca en un racó amagat del nostre interior, sinó que se la deixa en el fons del nostre ésser... Es tracta d’anunciar la fe: de dir, cridar i proclamar el que creiem... No som responsables de la incredulitat, però sí de la seva ignorància”

La seva anada i tornada de Roma solament per a pregar a la tomba de Sant Pere és un signe del seu sentit profund d’Església. Aquesta, abans de res, és comunió de germans, que “tenen necessitat avui, no tant d’una fe nova i rejuenida, sinó de viure la novetat i la joventut de la fe”.

Fou referent i far il·luminador de molts, entre ells del dominic Jaques Loew, qui va transmetre el testimoniatge de la seva relació amb ella en la seva obra *Viure l’Evangeli amb Madeleine Delbrêl*. El seu bisbe, François Frétière, va introduir el procés de canonització de Madeleine el 1988, i publicà un llibre sobre ella titulat *Aquest barri (banlieue) que jo estimo*. El mateix dia de la seva mort, el 13 d’octubre de 1964, un jove de la JOC internacional parlava a tots els bisbes del món a l’aula conciliar sobre l’evangelització del món obrer. Ens quedem amb un dels lúcids missatges de Madeleine:

“Ser illots de residència divina. Fer lloc per a Déu. Creure de part del món, esperar per al món i estimar per al món”.

Fruits de Pasqua: Maria Skobtsov (1)

(28-4-2013)

El professor Gabriel Amengual Pastor ha tingut l'encert d'introduir en la revista digital per a sacerdots *El Bon Pastor* una recensió del conegut article de Karl Rahner, "Espiritualitat antiga i actual" (*Escrits de Teologia*, vol. VII, 1966). Aquest article es va fer famós per aquella sentència de l'autor, tan citada, que "el cristià del futur serà místic o no serà". El professor Amengual ho ha considerat oportú, perquè veu que la intuïció de Rahner, assenyalant l'espiritualitat procedent del Concili Vaticà II, resulta absolutament actual. Aquesta espiritualitat, dirà, a més de necessària ("no és un problema, sinó el problema"), haurà de ser profundament religiosa (mística) i inclourà alhora el compromís en el món.

És el que estem subratllant en aquests "fruits de Pasqua" que anem exposant. Maria Skobtsov entra dins d'aquest model, encara que la seva història i les seves característiques són realment úniques. Nascuda a Riga (1891), ofereix la imatge d'una petitburgesa, conreada literàriament i radical. Viu la mort del seu pare com un ensopec que gairebé li fa perdre la fe. Traslladada a Sant Petersburg, mentre freqüenta ambients literaris d'elit i decadents, estudia una mica de teologia, es casa i divorcia i té un fill. S'exilia a Anapa on exercirà com a alcaldessa. S'afilia al Partit Socialista Revolucionari, que valora el fet "estètic de la religió" i evita el totalitarisme. És denunciada pels menxevics en el poder com a col·laboracionista amb els bolxevics. El jutge que porta el judici, se n'enamora i es casen. Amb ell tindrà dos fills. El triomf dels bolxevics provocarà el gran exili, segons les seves paraules, "de l'ànima russa", és a dir de Rússia mateixa, que en milers i milers de cristians ortodoxos amb els seus pastors es veuen obligats a buscar refugi fora de la seva pàtria. Les penalitats, l'abandó i la misèria que comparteix amb els seus compatriotes serà la gran crida que Maria Skobtsov escoltarà de part de l'Esperit. El camí acaba a França, on, integrada en l'ACER, viu experiències decisives, com els contactes amb els grans teòlegs i pastors Sergei Bulgakov i Nicolai Berdiaev. Amb ells i molts d'altres accepta el gran repte de tornar a pensar la fe i el sentit d'Església ortodoxa en la nova situació. Aquesta

condició d'immigrant és l'oportunitat d'acceptar el risc de ser lliures, com afirmarà ella mateixa:

“Hem de sentir-nos responsables d'aquesta llibertat... acceptar sincerament aquest do immens i difícil de portar. La llibertat obliga. La llibertat crida al sacrifici... Encara que ja no tinguem una pàtria terrenal, no hem perdut la pàtria celestial”.

És l'experiència decisiva per a la fe de qui viu en diàleg permanent amb Déu des del present: ser creient com a cercador i caminant i de viure l'Església com a pelegrina, constantment oberta al futur. A la nova experiència de fe i d'Església s'afegeix la circumstància “atroç” de la mort de la seva filla Anastàsia. Segons la seva biògrafa Emilia Bea Pérez, és el moment d'una “revelació” decisiva i d'una real conversió:

“A la capçalera de Nàstia vaig sentir que la meva ànima havia errat durant tota la meva vida per sendes tortuoses. Des de llavors aspiro a un veritable camí, recte i buidat, no perquè cregui en la vida, sinó per justificar, entendre i acceptar la mort... No s'ha inventat mai res més fort que aquestes paraules: ‘estimeu-vos els uns als altres’, només que cal arribar fins al final i no fer excepcions. Llavors tot serà justificat i la vida s'il·luminarà. Sense això, tot és horror i desconsol”.

Aquest és el pas determinant del seu itinerari de fe: l'amor maternal “natural” esdevé amor espiritual efectiu envers tots els necessitats d'amor.

Fruits de Pasqua: Maria Skobtsov (2)

(5-5-2013)

Tal com era d'esperar, el pas donat per Maria Skobtsov lliurant-se totalment a la maternitat espiritual amb els marginats, la va portar a un món de contradiccions. El seu matrimoni va entrar en crisi i els seus fills van haver de ser atesos pels seus respectius pares. La força de la "compassió" vers els qui més sofrien el desarrelament de l'exili, l'empenyia a l'acció: atenia alcoholics, malalts mentals, ancians sols, famílies pobres i sense treball... Més encara, el seu nou estil de vida, la vivència de la seva fe, li demanava una consagració especial en "la vida monàstica", entesa, no a l'estil de la tradició ortodoxa, sinó d'una manera més propera a la vida consagrada de les grans fundacions i carismes de caràcter social, que tant van abundar al segle XIX i primera meitat del XX entre els catòlics. Això requeria no pocs canvis a la seva Església i constituí una font de conflictes i sofriments.

Va ser acceptada la seva consagració monàstica i inicià una petita comunitat a la zona de Saxe, on funda a precari una casa d'acolliment de dones sense família. O. Clément, en el pròleg a l'edició francesa de l'obra de Maria Skobtsov *El sacrament del germà*, dirà que ella era una síntesi de passió i compassió extremes. El seu programa de vida consistirà en l'exercici de la "maternitat espiritual" vers el necessitat i la seva nova situació vindrà definida amb les paraules "llibertat" i "comunió":

"La Mare Maria, que no predicava, però estimava, mai no va oblidar que solament val aquell que, en la llibertat i en la comunió, rendeix l'homenatge més adequat a la imatge de Déu en ell".

La nova casa de Lourmel, més àmplia, consolida una comunitat – monestir del tot original: tres germanes monges enviades pel seu bisbe, el P. Lev Gillet, la seva pròpia mare i els seus dos fills, amb un nombre cada vegada més gran de pidolaires, malalts, delinqüents o artistes arruïnats... No falta la capella on se celebren puntualment els oficis del matí i de la tarda. En tensió constant per obtenir recursos econòmics i aliments, però sense perdre el bon humor, l'esforç sense límits, "vencent la desmesura del mal amb l'amor sense mesura".

A més dels treballs domèstics de tot tipus, del dibuix i el brodat, dedica més temps a l'escriptura. Concreta la seva espiritualitat i el seu estil contrastant-lo amb altres quatre que ha trobat en la tradició ortodoxa: el que confon l'Església (sotmesa), la nació i el tsar en una mateixa adhesió; el ritualista, ancorat en normes, formalista i immobilista; "la pietat estètica", que busca el gaudi espectacular i l'esteticisme; la pietat ascètica, centrada en l'esforç i el compromís. Ella propugnarà l'anomenada pietat evangèlica, centrada en la donació d'un mateix per amor, segons Crist:

"(Es tracta de viure Crist)... Aquest món nostre sense Déu espera del cristianisme que pronuncii l'única paraula capaç de guarir-lo i arranjar-lo, fins i tot de ressuscitar el que està mort".

La seva icona serà Maríia amant amb el cor traspasat per l'espasa (sofriment passiu) i al peu de la Creu (sofriment acceptat lliurement). Aquesta icona es va materialitzar en la seva vida quan França és ocupada pels nazis i la seva comunitat es lliura decididament a la defensa dels jueus russos, recolzant la resistència. Viu intensament la seva última Pasqua en comunitat. Ella i el seu fill són denunciats i traslladats, junt amb el P. Klepinin, a sengles camps de concentració. Ella, trepitjada pel sofriment i la mort, a Ravensbrück va trobar i va repartir la pau. Es conserva un testimoniatge verbal seu:

"Oh mort, jo no t'he estimat a tu, no. He estimat el que està viu al món: l'eternitat".

Despertar de les consciències: T. More - T. Becket - J.H. Newman (1)

(12-5-2013)

Sempre ens ha cridat l'atenció el missatge dels àngels als deixebles de Jesús, que havien quedat bocabadats mirant cap al cel i veient com ascendia el seu mestre. Les seves paraules venien a dir: "no és el moment de quedar-se mirant el cel; mireu més aviat la terra, perquè en ella, en la història de cada dia, haureu de viure a partir d'ara. Ho podreu fer amb l'ajuda de l'Esperit de Jesús, que us permetrà recordar-lo creient, tenir força per viure estimant com Ell, i esperar la seva segona vinguda, quan Déu sigui tot en tots". No hem de fer res més que això. És a dir, tot un sentit i un programa de vida per "gestionar" la nostra història. És el que entenem per "existir com ressuscitats, però en aquest món".

Però aquesta vida de ressuscitats en el món no està exempta de contradiccions: en el món segueixen existint les forces que es van oposar a Crist fins a matar-lo. Qui tracti de ser fidel a aquell programa de vida, és a dir, ser fidel a Crist mateix, pot quedar-se sol davant el poder d'aquestes forces del món, sigui el poder d'un règim dictatorial, sigui el poder d'una majoria, sigui el poder de qualsevol ideologia o força social. Llavors no resta més que un reducte de llibertat, que és la pròpia consciència. La consciència, en efecte, és l'espai més íntim de la persona, un espai que només podria ser destruït, aniquilant la pròpia persona com a tal. Això s'esdevé quan la persona es transforma en animal dòcil, mitjançant l'anomenat "rentat de cervell".

Però la força de la consciència també pot quedar inoperant per estar adormida. No són pocs els qui denuncien l'efecte de narcòtic que produeixen determinades maneres de pensar o l'ambient social imperant. No serà el moment en què la força del ressuscitat desperti la consciència dels cristians?

Coneixem tres personatges, curiosament tots tres pertanyents al món anglosaxó, que podem considerar veritables herois de la consciència desperta i lliure: T. More, T. Becket, i el cardenal J. H. Newman.

Produeixen un gran impacte les meditacions sobre la Passió de Crist, titulades *De tristitia Christi (L'agonia de Crist)*, que va escriure T. More (1478 – 1535) a la Torre de Londres, mentre esperava ser executat pel rei Enric VIII, i mirant de fer propis els sentiments de Jesús. En comentar l'escena de l'Oració de l'Hort, es fixa en els deixebles adormits i diu, referint-se sobretot als responsables a l'Església:

“No és aquest contrast entre el traïdor (despert) i els Apòstols com una imatge especular, i no menys clara que trista i terrible, del que ha passat a través dels segles, des d'aquells temps fins als nostres dies?”.

Una Església adormida pel cansament, per l'oblit, per la fugida de la realitat, per un fals refugi, és una Església que té la consciència morta. T. More va ser la figura d'integritat i l'honradesa, en la cultura, en el pensament humanista, en la fe cristiana i, sobretot en l'exercici de la política. Després d'haver plasmat el seu somni d'una societat autènticament humana en la seva famosa *Utopia* i haver servit sense retret el regne, com a jutge i com a canceller, no es va deixar subornar pel Rei i es va negar a signar l'Acta de Successió i de Supremacia, per la qual aquest es proclamava Cap de l'Església Anglicana. La seva consciència no li permetia ni tan sols simular una signatura.

B. Pascal en el Pròleg a l'edició de la *L'agonia de Crist* va escriure: “Jesús estarà agonitzant fins a la fi del món: cal no adormir-se durant tot aquest temps”. Sant T. More és patró dels polítics catòlics.

Despertar de les consciències: T. More - T. Becket - J.H. Newman (2)

(19-5-2013)

T. More no havia de fixar-se en un testimoniatge gaire llunyà per animar-se a arriscar la vida en l'enfrontament amb el poder polític absolut en nom de la fe i de la pròpia consciència. Quatre-cents anys abans un compatriota seu ja havia fet el mateix. Tomàs Becket (1118-1170) també va morir assassinat per ordre (o insinuació) del rei, a causa de la seva ferma posició en defensa de la llibertat de l'Església.

Les experiències de tots dos màrtirs tenen un sorprenent paral·lel, encara que amb matisos diferents. Tots dos gaudien de l'amistat i la confiança del rei i el seu "staff" governant. Els dos es van mostrar sempre fidels servidors del regne en càrrecs de màxima confiança. T. More va guanyar l'estima social, sobretot per la seva vàlua personal i professional, la seva cultura i intel·ligència. T. Becket pels seus valors personals i la seva intel·ligència en la gestió al servei, al principi de l'Arquebisbe Teobald de Canterbury i després del rei Enric II, que li va arribar a professar una gran amistat i confiança.

T. More va ser sempre laic i casat, vidu i tornat a casar. L'enfrontament amb el rei va sobrevenir quan es negà a signar l'Acta de Successió, per la qual aquell s'erigia en poder absolut sobre l'Església. Coneixem el fons religiós cristià de la seva posició gràcies a la carta que va dirigir a la seva filla Margarita des de la presó:

"Encara que estic ben convençut, benvolguda Margarida, que la maldat de la meua vida passada és tal que mereixeria que Déu m'abandonés del tot, ni per un moment deixaré de confiar en la seva immensa bondat. Fins ara, la seva gràcia santíssima m'ha donat forces per postergar-ho tot: les riqueses, els guanys i la mateixa vida, abans que prestar jurament en contra de la meua consciència".

T. Becket va ser ordenat diaca i sacerdot per l'arquebisbe Teobald. Sent clergue ordenat va seguir al servei de la corona. La maniobra del rei va consistir a nomenar-lo arquebisbe de Canterbury, amb la qual cosa aconseguia l'objectiu de guanyar poder amic en

l'àmbit de l'Església. El que ell no esperava fou que, amb aquest nomenament, T. Becket s'identifiqués totalment amb el ministeri de pastor i adoptés una vida austera, vestís l'hàbit monacal, renunciés al càrrec de canceller i es lliurés al servei dels pobres i de la pastoral al poble senzill. El rei, no obstant això, va dur a terme el seu programa de submissió de l'Església. T. Becket va haver d'exiliar-se a França, on visqué com a frare cistercenc. En tornar, confiat de les promeses de rei, no canvia les seves conviccions i aquest insinua l'assassinat, que arribarà a ser perpetrat durant l'ofici de mitjanit a la mateixa Catedral de Canterbury per guàrdies al servei de la corona. T. Becket va exclamar: *"moro gustós pel nom de Crist i per la defensa de l'Església"*.

L'anecdòtic de tots dos màrtirs és diferent: en T. More l'anul·lació autònoma del matrimoni d'Enric VIII per interès polític i en T. Becket, la reivindicació de la jurisdicció total sobre l'Església per Enric II. Però la qüestió fonamental és la mateixa: la lluita en consciència contra el poder absolut que pretén sotmetre l'Església i posar-la al servei dels propis interessos amb procediments tan antievangèlics com la mentida, la violència i l'assassinat.

On trobar consciències tan despertes, tan pures, tan lliures, que sàpiguen només respondre davant Déu i així salvar la pròpia humanitat?

Despertar de les consciències: T. More - T. Becket - J.H. Newman (3)

(26-5-2013)

L'extraordinària figura de John Henry Newman (1801-1890), omplint tot el segle XIX, el segle de les grans convulsions i desafiaments per a la humanitat i per a l'Església, es pot considerar un veritable monument a la consciència humana.

També Newman es va despertar davant la decadència i la mediocritat, l'ensopiment, la inconsciència i el servilisme de l'Església anglicana del seu temps. Es va despertar per endinsar-se en el camí apassionant i immens de trobar la Veritat, segons el seu propi lema, "des de les ombres i les figures". Sent adolescent va viure una profunda experiència d'encontre amb el Déu personal, en el marc d'una forta exigència ètica. A Oxford va entrar en una espècie d' "aristocràcia intel·lectual" (cultura, intel·ligència, rigor en el pensament) i, com a tutor a l'Oriel, va descobrir la seva vocació educativa, ordenant-se de diaca i compromentent-se al celibat. Va començar a descobrir la riquesa d'una fe més enllà de moralismes simplistes i devocionals. Immediatament va sintonitzar amb una minoria d'amics i companys que compartien la mateixa consciència desperta davant la situació. Amb ells va formar i va liderar el conegut "Moviment d'Oxford", que propugnava la reforma sobre tres bases: honradesa intel·lectual i moral, recerca de la Veritat de la fe en els seus orígens, superació de tota reducció de la fe a joc de raó... Va ser una sacsejada, que es difonia per mitjà de publicacions breus i freqüents (els famosos "*tracts*"). Quan Newman, en la seva recerca, manifesta l'afinitat dels principis que havien de regir l'Església Anglicana amb la doctrina catòlica, rep una allau de crítiques i es retira a l'oració, al pensament i la investigació: la seva consciència inquieta el porta a descobrir el veritable sentit de la Tradició i el desenvolupament de la Doctrina Cristiana, des de la fe dels Apòstols fins als nostres dies. La fi d'aquest procés va ser l'adhesió a l'Església Catòlica.

Newman va seguir sent el mateix. Ara com a sacerdot catòlic i membre de l'Oratori de Sant Felipe Neri, té per davant grans tasques. També l'Església Catòlica té necessitat de renovació. D'obstacles, no en falten, però ell es lliura a l'acció pastoral, a la realització de projectes educatius, a la causa del mutu reconeixement de catòlics i anglicans en la mateixa cultura i al diàleg necessari de l'Església amb el món modern i la ciència. Les seves aspiracions no van trobar ressò ni suports suficients, de manera que es va retirar a l'Oratori de Birmingham. Un atac aferrissat i intransigent del costat anglicà motiva la redacció de la seva coneguda obra *Apologia pro vita sua*, on dóna raó del seu camí i de les seves troballes. Aquesta obra mestra, altres escrits i els seus sermons, li retornen el prestigi merescut. És cridat a participar en el Concili Vaticà I i va declinar la invitació. El Papa Lleó XIII el nomenà cardenal.

El Papa Benet XVI sent envers Newman una especial predilecció. En el seu article "Si vols la pau, respecta la consciència de cada home. Consciència i llibertat", refereix la famosa cita de Newman:

"Si jo hagués de brindar per la religió, la qual cosa és altament improbable, ho faria pel Papa. Però en primer lloc per la consciència. Només després ho faria pel Papa".

És una fal·làcia entendre la consciència com a recurs de la pròpia llibertat contra la Veritat que és proposada des de fora. La consciència és buscadora apassionada de la Veritat. Així pregava Newman en la solitud anhelant de Sicília:

"Jo estimava el meu propi camí. Ara et demano: il·lumina'm per a continuar".

"Un home de consciència és el que no compra tolerància, benestar, èxit, reputació i aprovacions públiques renunciant a la veritat".

Paraules de fe: Raïssa i Jacques Maritain - Leon Bloy (1)

(2-6-2013)

La periodista Pilar Rahola, en la seva columna del passat dia 9 de maig a *La Vanguardia* glossava els seus sentiments sincers davant “L’horror” dels fets esdevinguts a Cleveland, l’espantós cas de les tres joves segrestades, violades i obligades a avortar durant deu anys per un o tres subjectes, paradigma d’inhumanitat. Un cop constatada la terrible realitat del mal que l’ésser humà pot causar, comparable i, lògicament, més inadmissible que el comportament dels virus, que segueixen les lleis de la pura biologia fins al suïcidi, es formula aquella pregunta que tantes vegades aflora davant víctimes d’atrocitats semblants: “On és l’ànima humana en aquestes bèsties?, preguntaria si fos creient, o pitjor encara, preguntaria on és Déu. Perquè la veritat és que hi ha certs paràmetres del mal que escapen a qualsevol fe i a qualsevol llei...”.

Ens interessa molt aquesta pregunta. I hem d’agrair que un personatge públic sigui capaç de formular-la, demostrant que va més enllà de meres sensacions sempre efímeres a les quals ens té acostumats el món dels *mass media*. Està, a més, ben formulada en incloure la doble qüestió: on l’ànima humana, on Déu? I els qui intentem creure sense renunciar a pensar i a sentir com a éssers humans, hem de saber afrontar-la amb total honradesa.

La llista dels horrors provocadors dels grans interrogants seria interminable. No només remetent-nos a la coneguda *shoah* de l’Holocaust hebreu, sinó també als més de cent milions de víctimes de règims comunistes de Polpot, els Gulag de la Unió Soviètica, els camps de concentració, càstig i “reeducació” sota Mao, que encara subsisteixen avui a Xina... i, sense allunyar-nos de l’actualitat, la tragèdia, que clama tota justícia, de la fàbrica enfonsada a Bangladesh sobre més de mil treballadors...

La pregunta formulada per Pilar Rahola resulta particularment oportuna, quan escoltem tantes vegades els qui són interpel·lats sobre la fe (recordem precisament testimoniatges d’entrevistats en “La Contra” del diari *La Vanguardia*), que responen “jo crec en la

humanitat”, “només crec en l'ésser humà”. No s'adonen que “humanitat”, “ésser humà” són conceptes totalment abstractes. No existeix “la humanitat” més que com a concepte lògic. El que existeix són éssers humans amb rostres, amb noms i cognoms concrets. En qui, en quins d'ells creiem? Podríem fer també una llista de “bona gent”, que ha fet grans coses per la humanitat. Però, ¿qui es veu lliure d'amagades falsedats, petites o grans vanitats, traïcions per obtenir benefici en aquesta apressant competència, abandons egoistes de compromisos d'amor...?

La fe cristiana té al seu centre una veritat sobre Déu, que va escandalitzar els jueus, avui escandalitza a musulmans i en general a totes les religions: creiem en el Déu amarat, curull de carn humana, el Déu Encarnat, de carn humana que gaudeix, però que sobretot sofreix. Amb l'Evangelí a la mà podem avançar una primera resposta a la pregunta: el veritable Déu està amb les víctimes, no sols al costat d'elles a manera de compromís ètic, sinó sobretot en elles mateixes. Fent servir una expressió de la periodista, afirmem precisament que “no hi ha paràmetre de mal que sigui aliè al Déu de Jesucrist”. No ho veiem avui en l'Eucaristia?

Això s'ha d'explicar. Ho farem glossant l'itinerari de fe que van fer en parella Raïssa i Jaques Maritain, tal com ho descriu ella en la seva encisadora carta “*A la recerca de l'absolut*”.

La lucidesa d'Unamuno li va fer afirmar: “Déu no ha vingut a treure el mal del món, sinó a omplir-lo de la seva presència”.

Paraules de fe: Raïssa i Jacques Maritain - Leon Bloy (2)

(9-6-2013)

On és Déu, on és l'ésser humà, són dues preguntes que constitueixen dues cares d'una única qüestió fonamental: quina és la veritat de la vida? De vegades aquesta qüestió sobrevé amb la violència d'un bufetada a la cara, un cop s'ha constatat un fet que signifiqui inhumanitat, degradació, injustícia, sofriment, crisi de l'ésser humà. Però, en realitat, tots ens l'hem de plantejar avui, per arribar a creure o per tenir una fe lúcida, capaç de respondre a les interpel·lacions de la descreença. L'experiència de Raïssa i Jacques Maritain ens diu que és un bon camí arribar a sentir el límit de la humanitat, què és el que "dóna de si l'ésser humà".

Raïssa és una jove que es veu com a estudiant solitària enmig de la Universitat de la Sorbona. La seva solitud no és deguda solament a la seva falta de comunicació amb els seus companys, sinó també al fet que els seus professors de ciències i l'ensenyament que rep, contra el que ella esperava, no donen resposta a les seves grans preguntes. Així ho escriu en la seva carta "*A la recerca de l'absolut*":

"Jo només busco veritablement allò de què tinc necessitat per justificar l'existència, el que sembla necessari perquè la vida no sigui una cosa absurda i cruel. Tinc necessitat de l'alegria de la intel·ligència, de la llum de la certitud, d'una regla de vida fundada en la veritat sense defecte."

La seva trobada amb Jacques Maritain va significar per a ella una alenada d'aire fresc, una finestra oberta al món. Ell la va buscar per convidar-la a participar en una campanya de protesta per la repressió que havien sofert uns estudiants socialistes a Rússia. Va ser l'inici d'una relació decisiva per a tots dos: un camí de recerca en parella, assaonat per l'afecte i la intel·ligència, motivat per les mateixes inquietuds. "Per primera vegada podia parlar de mi mateixa", "per primera vegada vaig trobar algú en qui confiar", dirà ella. Encara que Jacques ja era llicenciat en filosofia, seguia també els estudis de ciències biològiques. El camí que van fer junts, no obstant

això, va travessar moments de profunda foscor, suportada únicament gràcies a l'amor que els mantenia "vius".

En efecte, un migdia d'estiu es veuen repassant i fent balanç dels anys transcorreguts en els estudis, constatant l'escepticisme que encomanava l'ambient de la Universitat, observant la situació per la qual travessava el món i el destí de tantes persones justes i innocents... I comencen a sentir, segons les seves pròpies paraules

"una profunda decepció de l'ànima que sent l'engany d'haver tingut fe en la humanitat, d'haver cregut en la força triomfant de la veritat i de la justícia, de la bondat i de la pietat, de tot el que sabem que és el bé".

Jacques sobretot conservava de vegades una certa il·lusió en el fet que valia la pena encara lluitar pels pobres. I tots dos acceptaven portar el sofriment "amb dignitat". Però el que no podien suportar era que aquest sofriment, propi i aliè, fos absurd, que tot significués una comèdia buida, "un teatre de llàgrimes i de sang". Per ser viscuda, la vida necessitava una justificació.

Estaven decidits a ser conseqüents fins al final. Si seguien endavant, era perquè alguna cosa els empenyia a donar un crèdit a la vida, un crèdit cec i agosarat. Van formalitzar el seu compromís matrimonial enmig d'un silenci còmplice i eloqüent: havien assolit una comunió tal que cap dels dos no s'entenia ja sense l'altre.

El destí encara els tenia preparada una dura prova. Raïssa va estar al llindar de la mort, salvada en l'últim moment, víctima d'una infecció de gola, que li impedia respirar. Dirà que estava disposada a morir "com un ocell", en silenci, sense protestes ni remordiments. A la fi, quin valor tenia la seva existència?

Paraules de fe: Raïssa i Jacques Maritain - Leon Bloy (3)

(16-6-2013)

Raïssa i Jacques Maritain, tot i haver començat el seu camí com a cercadors solitaris, aviat van descobrir que una de les vies més freqüents i eficaces que fa servir Déu per apropar-se a les nostres vides és l'amistat. De fet, un cop convertits a la fe, la casa del matrimoni aviat es va transformar en un centre d'acolliment i trobada, com la mateixa Raïssa va plasmar en el seu llibre *Les grans amistats*. La trobada d'amistat més influent pel seu pes testimonial va ser la que van tenir amb Léon Bloy, també convertit, provinent del judaisme.

Léon Bloy era un radical absolut. Un profeta que vivia ancorat en l'ideal, fustigant tota imperfecció a la societat o a l'Església a través dels seus assajos i articles. Un profeta que pretenia ser conseqüent fins a les últimes conseqüències en la seva vida personal. Un inquiet i un disgustat permanent, sumit en el sofriment i la pobresa (un dels seus llibres es titula *El desesperat*). Però, potser per aquest conjunt de característiques, Léon Bloy va significar per Raïssa i Jacques l'impacte testimonial que necessitaven.

Què va descobrir en ell la parella de buscadors? Raïssa i Jacques eren dos intel·lectuals a l'ús, carregats de prejudicis contra la fe i l'Església Catòlica. La seva trobada amb Léon Bloy va ser alhora normal i fortuïta. En principi es van sentir atrets per la qualitat de la seva literatura, que contrastava amb l'austeritat i la misèria de la seva vida. Li sol·liciten una entrevista, a la qual ell accedeix gustós, interpretant-la com a signe providencial: va ser l'inici d'una llarga i profunda amistat. Segons diu Jacques en el seu llibre *Cartes de Léon Bloy als seus fillols*, el que van trobar en ell fou tot el contrari d'un cristià burgès, adotzenat o còmode. Van trobar un apassionat per la Justícia i la Veritat de Déu, que havia superat l'estretor i el nihilisme de la mentalitat cientifista. Van trobar un creient, que desitjava viure l'Evangeli amb radicalitat, fins a assumir la pobresa i el sofriment que això suposava, sabent que així guanyava la llibertat. Veient-lo, dirà

Jacques, “se sabia o s'albirava que no hi ha més que una tristesa, la de no ser dels sants”. S'imposava anar més lluny i esbrinar la deu d'aquesta vida fascinant. Però no sense lluita interior. Calia vèncer la imatge que ells tenien encara de l'Església, així com el temor al trencament amb els qui des de sempre havien estat amics i “renunciar a la intel·ligència”: “si Déu ha volgut amagar la Veritat en un munt de fems, dirà Jacques en plena crisi, haurem d'anar-hi a buscar-la...”

No va ser solament fems el que acompanyava la Veritat, sinó també rajos de llum neta i transparent. Es van fer batejar l'11 de juny, dia de sant Bernabé “el fill de la consolació”. La intel·ligència i la cultura els van ajudar a descobrir, dins la Veritat creguda, resplendors que il·luminaven el pensament i la vida, inclosa la vida política i social, els grans desafiaments del món modern. A això van lliurar la seva vida.

Raïssa restà enlluernada pel sermó d'un senzill rector de poble el dia de l'Assumpció de Maria. Va escriure:

“Era la memòria de la Dona plena de gràcia, de la Mare del bell amor i del temor, de la ciència i de la santa esperança, d'aquella a qui l'Església aplica les paraules de la Saviesa: ‘En mi hi ha la gràcia de tot camí i de tota veritat; en mi hi ha l'esperança de la vida i de les virtuts’. I la Dona a qui l'Església prega: ‘En la veritat, la dolçor i la justícia la teva drete s'assenyalarà per fruits meravellosos’”.

La humanitat de Mn. Albert Domingo

(23-6-2013)

Algunes veritats que afirmem des de la fe ens semblen tan agosarades, que a l'hora de la pràctica i de la vida concreta, no les tenim en compte o les callem més o menys conscientment. Així passa amb el principi, sostingut per teòlegs i mestres de l'esperit, que la gràcia de Déu, l'Esperit Sant en nosaltres, no destrueix el que som naturalment, sinó que ho perfecciona. Això en la pràctica vol dir que una persona, després d'haver cregut i haver estat batejada i romandre fidel al do rebut, "ha crescut en humanitat", veu les seves qualitats i virtuts humanes més desenvolupades, almenys en el sentit espiritual i ètic.

Potser tenim por de reconèixer-ho a l'hora de la veritat, quan en realitat és quelcom que no hauríem de callar i menys encara oblidar, sobretot en aquest Any de la fe, o quan entomem la qüestió de ser cristià en un món, que tantes vegades reivindica ser molt humà al marge de la fe.

Tals pensaments vénen a la ment en conèixer el rostre sacerdotal de Mn. Albert Domingo Roig. Em refereixo al rostre sacerdotal de Mn. Albert com a símbol o representació de tota la seva manera de ser, el seu tracte, les seves paraules i les seves accions. Vindria a significar com el conjunt de tota "la seva humanitat", la seva manera d'ésser humà. I recordem que la "humanitat" d'un sacerdot, el seu rostre sacerdotal, és doblement tocat per l'amor i la gràcia de Déu: en primer lloc pel baptisme i en segon lloc pel sagrament de l'Orde.

Podem explicar-ho recurrent a quelcom sorprenent que va escriure el novel·lista Constantin Virgil Gheorghiu en una mena de pròleg a la seva coneguda novel·la *De l'hora vint-i-cinc a l'hora eterna* (1949). L'autor explica, amb estil autobiogràfic, l'experiència fonamental de tota la seva vida, és a dir, com essent nen va descobrir el món, tota la realitat, a través del rostre del seu pare, un pope ortodox romanès. Aquell rostre, naturalment, era perfectament humà; però fins a tal punt estava traspasat pel misteri, que tots els seus trets, la seva mirada, la seva bellesa, les seves formes,

constituïen una finestra, el llindar per accedir al món transformat per l'Esperit de Déu. Aquell rostre era per a ell com una icona, amb tot el que això significa en la teologia i l'espiritualitat ortodoxa: una presència i un testimoni vivent, actual, de la gràcia que transfigura el món.

Potser sona molt estrany parlar així dels sacerdots. Però estem convençuts d'aquesta veritat. A la seva manera, hem de dir el mateix de qualsevol batejat. Mn. Albert, l'extraordinària “amabilitat” del seu rostre, la seva sensibilitat vers el sofriment humà, i en general de la seva forma humana de ser, és el resultat de l'acció de l'amor de Déu. L'Esperit ha anat treballant la seva persona, els seus valors i qualitats humanes, el que és per naixement i per condició de cristià, a fi de bastir en ell una humanitat apta per fer present sacerdotalment l'amor de Déu.

Res a la nostra fe no és “en part humà i en part diví”. Menys encara en el sacerdot. D'ell solem dir, amb raó, que ha de ser “molt humà”. Però ben entès que això no significa que ha de ser “menys diví”. Al contrari, la seva humanitat brilla tant més, com més és agafada, elevada i perfeccionada per la gràcia. Els bons sacerdots, amb la seva sola presència “humana”, ens apropen al misteri.

Paraules de fe: Samuel Stehman

(30-6-2013)

Ja donem per sabut que els grans creients han estat sempre grans cercadors. El camí de recerca ve a ser sempre essencialment el mateix, però a la pràctica n'hi ha tants com persones: cadascuna fa el seu propi camí. Podem conèixer el camí de recerca de Samuel Stehman a través d'algunes de les seves paraules de fe contingudes en el seu llibre *El Déu que jo ignorava*.

Així expressava el seu sentiment en concloure el que podríem considerar el primer pas de la seva recerca:

“Quin record tinc d'aquell pobre home excepcional! Deu anys més tard va tenir una fi digna d'una novel·la de Dostoievski: es va suïcidar en adonar-se del fracàs d'una santedat sense Déu”.

Es referia a un gran professor de llengua i cultura grega, home admirable, summament atractiu, culte i humanista, proper i amable, persona de grans ideals i agnòstic. La influència d'aquest professor en la vida de Samuel Stehman va ser decisiva. Va significar l'obertura al món de l'esperit. Dirà: “aquest home em va descobrir, no el món grec, sinó el món de l'ànima humana”. En el conjunt de la seva trajectòria venia a significar el que significava Ciceró i els acadèmics en la vida de sant Agustí.

Però ens sorprèn aquesta afirmació tan rotunda: que es va suïcidar a causa de la seva obstinació per portar endavant una vida santa prescindint de Déu. El desig del professor era arribar a viure fins a la perfecció una ètica humana no religiosa. Què el va portar al suïcidi? No poder integrar el fracàs, el “pecat” humà propi i aliè? La comprovació de no poder aconseguir la felicitat? L'absència de reconeixement social? No trobar un sentit últim a l'esforç per ser perfecte?...

El que sí que sabem és que, a Samuel Stehman, aquell testimoniatge d'humanisme li va servir, encara que sense saber el perquè, per pensar en Jesús com a home perfecte, sense cap connotació religiosa, ell que s'havia educat en un ambient totalment

agnòstic i ateu. Li atreia, de Jesús, la seva paradoxa: ser, alhora testimoni del sofriment humà i mestre de l'alegria.

Però encara li quedava un ampli marge d'insatisfacció. Ell volia saber on era la veritat, no com a qüestió de curiositat intel·lectual, sinó com a Veritat de la Vida. Aquesta Veritat que li havia de venir de fora i que li permetés viure amb sentit i esperança, no només la bellesa de la vida humana, sinó també les seves contradiccions i els seus fracassos.

“Més tard, en la *Imitació de Crist* vaig trobar les paraules que resumeixen tot això en una mena d'oració. No n'hi ha d'altres tan expressives ni tan meves com aquestes: Oh Déu que sou la Veritat, feu que jo sigui un amb vós en un amor etern”.

Així, la Veritat en l'amor se li va fer propera precisament respirant l'aire de l'amistat. El seu amic Axel li va descobrir la Veritat de la fe plasmada en l'art i la seva amiga Jeanne li va proporcionar el regal impagable de l'empatia i la comunicació en la seva recerca: gràcies a ella va aconseguir confessar (fer conscient i formular) la seva fe – amor a Crist. “Per què no segueixes sent jueu?”, li va dir ella. “Perquè prefereixo Crist”, va respondre ell gairebé sense pensar-ho... I després va explicar:

“Havia trobat l'origen radical, el punt de partida de tot i de mi mateix, el secret inicial, la clau, presa en sentit musical. El món toca en Déu major”.

Paraules de fe: Hannah Arendt (1)

(7-7-2013)

De vegades escoltem paraules que no són pròpiament de fe, però que ens poden ajudar a creure o a creure més profundament, perquè ens situen en el llindar de la fe o ens il·luminen a l'hora de respondre certs interrogants. És el cas d'aquestes paraules, que resumeixen una de les idees fonamentals de la filòsofa jueva Hannah Arendt en la seva tesi doctoral *El concepte de l'amor en sant Agustí*:

“Déu recrea l'home. Acceptant l'amor de Déu, la criatura estima com Déu estima, i això significa que estima els homes, no com a individus, sinó com a criatures de Déu. Estima el seu proïsme, no per ell mateix... El que l'home estima és l'etern en si mateix i en els altres, i d'aquesta manera tots els homes són igualment estimats, perquè són, per dir-ho així, ocasions iguals per a l'amor”.

Hannah Arendt està avui d'actualitat arran de l'estrena d'una pel·lícula que porta el seu nom. Aquesta pel·lícula narra les vicissituds que ella va viure amb motiu de la posició que va adoptar en els seus escrits enfront del procés contra el nazi Adolf Eichmann; una posició que va deixar plasmada en la seva obra *Eichmann a Jerusalem: informe sobre la banalització del mal*: aquí reflectia el seu pensament filosòfic polític. És en aquest terreny i el seu compromís amb el sionisme, on ella és més coneguda i on va treballar tota la seva vida, com a gran deixeble de Heidegger i de Jaspers. Però a més d'un sorprendrà que el seu primer pas al món de la creació filosòfica, la seva tesi doctoral, redactada quan tenia poc més de vint anys, consistís en l'estudi de l'amor en sant Agustí. I sorprendrà especialment el fet que aquest estudi fos fonamental per entendre el seu pensament posterior sobre l'acció política.

Naturalment no és aquest el lloc per exposar la seva filosofia. Però sí que ens interessa un fet molt significatiu per a la nostra fe. Ella va voler mantenir-se sempre dins dels límits de la filosofia, és a dir, utilitzar només la raó humana per aprofundir en el coneixement de la veritat, en el nostre cas, de la veritat sobre l'amor humà. Va

trobar, com ja va fer el seu mestre K. Jaspers, que el pensament de sant Agustí sobre l'amor humà no ofería un sistema coherent, que deixava oberts molts interrogants i plantejava contradiccions a la filosofia. Tot i això, ella va sostenir que era un pensament sistemàtic i com a tal ho va exposar en el seu estudi. Alguns li van retreure que no havia tingut en compte la teologia, és a dir, el que sant Agustí coneixia i tenia com a veritable des de la seva vida de fe. De fet ella mateixa, revisant el seu treball de joventut, va introduir molts passatges de les *Confessions*, on el sant anava descobrint vitalment els secrets de l'amistat i l'amor humà a la llum de la fe.

Què és el que ens ensenya tot això? Un fet fonamental: l'amor humà, el seu misteri, la seva veritat, sols es pot esclarir a la llum del Déu amor. L'amor com a desig i recerca del bé i la felicitat redueix tot el que no és Déu a mer mitjà; l'amor humà s'ha de trobar, no en la tendència a una fi futura, sinó en l'origen, en el ser creat per a l'amor; l'amor al germà sols es podrà entendre si Déu el fa amable amb el seu propi amor...

Com dirà Gustave Thibon en els seus estudis sobre l'amor humà, aquest és "una mirada cega cap a la llum". Un límit per a la filosofia, però una sort per als qui desitgin trobar Déu per una via segura.

Paraules de fe: Hannah Arendt (2)

(14-7-2013)

Seguim alguns missatges que ens va deixar Hannah Arendt, extrets del gran, profund i complet estudi que en va fer Elisabeth Young-Bruehl. Desconeixem la pel·lícula que l'ha posada d'actualitat. Però donem crèdit a aquest estudi, on l'autora dedica tot un capítol a l'episodi que constitueix l'argument cinematogràfic, és a dir, al seguiment periodístic, que va realitzar Arendt, del judici al cap nazi Adolf Eichmann a Jerusalem.

Com hem vist a propòsit de l'amor humà, Arendt en la seva recerca de la veritat filosòfica evoca algunes esclertes per les quals s'obre a una "possible" realitat transcendent i fins i tot a un Déu personal. Comptant amb un Déu personal, com l'heretat de la tradició jueva, podria donar raó de problemes i respostes que apareixen a la vida humana i social, concretament en l'àmbit de la justícia i del dret, per tant també de la política.

La postura d'Arendt davant el judici contra Eichmann era molt diferent de l'adoptada pels polítics i el govern israelià de Ben Gurión. Aquest, els seus serveis secrets, havia segrestat Eichmann a l'Argentina i havia muntat el judici a Jerusalem amb la intenció, més o menys confessada, de reafirmar el projecte polític del nou estat, aprofitant l'anhel de reivindicar l'honor i l'orgull del poble jueu després del sofriment viscut sota el nacionalsocialisme. Arendt, per contra, al costat del seu marit Blücher, Jaspers, i altres intel·lectuals, pensava que el judici havia d'anar més enllà, que la causa havia de ser considerada com a crim contra la humanitat i que el jurat havia de dilucidar des d'un criteri objectiu de justícia (potser un jurat internacional com a Nüremberg) independentment de l'interès polític, i que Eichmann no només era un enemic del poble jueu, sinó un inhumà desnaturalitzat, un subjecte que havia arribat a ser incapaç de pensar (com tots els violents totalitaris d'un o un altre signe), digne únicament de burla (B. Brecht). Cal dir que aquesta postura asèptica i honrada adoptada des de la veritat objectiva va suposar per a Arendt no pocs sofriments a causa de la campanya

mediàtica contra ella, fustigada pel poder polític, acusant-la de traïdora i enemiga del poble jueu...

El contrast es va plasmar en la fatigosa conversa que Arendt va mantenir una nit amb Golda Meir, en aquell temps ministra d'afers exteriors del govern israelià. Aquesta va venir a dir-li: "Sent jo socialista, naturalment no crec en Déu. Crec en el poble jueu". I Arendt explicarà:

"Em vaig quedar sense resposta... Però podia haver-li dit: la grandesa d'aquest poble va brillar en una època en què creia en Déu i creia en Ell de tal manera que el seu amor i la seva confiança cap a Ell eren majors que el seu temor. I ara aquest poble només creu en si mateix? Quin bé se'n pot derivar?"

El problema és seriós. En virtut de què un jutge sentència sobre la vida d'una persona? En virtut del resultat d'una majoria de representants polítics que determinen el que és just i que pot canviar segons el resultat de les lluites de poder? O la justícia subsisteix independentment d'aquest resultat? Arendt era demòcrata convençuda, no propugnava el retorn a la teocràcia de l'Antic Testament, però sostenia que la causa no era només d'un poble, sinó de tota la humanitat i de la virtut mateixa de la justícia i de la dignitat humana: el seu sentit, el seu valor i el seu pes se sustentaven en quelcom més que la llei escrita...

Els qui creiem en Crist afirmem que la justícia triomfa amb la seva Resurrecció, encara que paradoxalment el just pugui morir a causa de les lleis humanes. Les lleis i les sentències d'un tribunal no són justes per qui les dicta, sinó perquè serveixen a la justícia traduint-la a la vida social i concreta.

Paraules de fe: Hannah Arendt (3)

(21-7-2013)

La postura que adoptava Hannah Arendt davant els polítics i les seves decisions ens resulta molt familiar als qui mirem d'aplicar criteris cristians, és a dir, la Doctrina Social de l'Església, al discerniment moral de la vida política concreta. Ella era una filòsofa, però la seva actitud i les seves paraules fregaven d'alguna manera el que un creient podia viure i dir des de la seva fe.

Així, prenia postura davant qüestions tan greus com la guerra del Vietnam o l'escàndol del Watergate, i en el marc de les seves conferències i col·loquis era interpel·lada, sobretot pels seus alumnes i gent jove, perquè es definís políticament, si era conservadora o liberal... A la qual pregunta ella responia:

“Realment no ho sé... Suposo que mai vaig estar situada en cap d'aquestes posicions. Tu saps que per a l'esquerra sóc conservadora i que els conservadors em prenen per una esquerrana, una inconformista, o sap Déu què... No crec que la qüestió real d'aquest segle acabi sent il·luminada per aquest tipus de coses”.

En definitiva, ella vivia en l'espai de les idees i del pensament, on els problemes es veuen amb tota la seva profunditat i es descobreix “el que ha de ser”, l'ideal. Però el sofriment i el conflicte venien quan havia de viure el que realment és. Això no ens resulta estrany als cristians. Sabem que una paraula de fe referida a la política sempre serà crítica i inconformista, perquè cap opció política realitzarà l'ideal evangèlic en el qual creiem; tanmateix, no podem deixar d'optar en concret, per no pecar d'evasió i falta de compromís. Només que la fe ens facilita una sortida a aquest conflicte, que potser ella no va poder practicar.

Creiem que aquesta tensió va marcar tota l'existència d'Arendt, inclosa la seva existència personal i íntima. Ho podem veure en la seva actitud davant la gran qüestió del valor de la vida humana i de la mort.

Ella es va mostrar sempre absolutament apassionada de la vida humana. Però va haver d'afrontar episodis de malaltia i mort com una tràgica contradicció difícil de pair. La malaltia i mort del seu marit, un accident de trànsit que li va poder haver costat la vida, la mort d'amics íntims... Com afirmar apassionadament la vida? El Papa Joan XXIII va morir l'estiu de 1963, estant Arendt a Roma. Va quedar sorpresa de la personalitat del Papa, aquest home senzill, ple de confiança en si mateix, un home la fe del qual li semblava inspiradora i que va posar de manifest en les paraules que va pronunciar en el seu llit de mort: "Qualsevol dia és bo per néixer, qualsevol dia és bo per morir". Arendt va expressar la seva admiració en l'assaig *El cristià a la cadira de Pere*. I el filòsof J. Glenn Gray li va fer aquesta observació: "M'he adonat que es tracta de la mateixa robusta afirmació de la vida en tu (com en ell). Suposo que només els posseïts per aquest sentiment d'afirmació poden permetre's posar en qüestió el valor de l'existència en absolut".

A l'hora de la veritat, Arendt no va integrar amb pau totes les experiències de mort que la realitat li posava al davant. Eren una contradicció insofrible a la seva energia i a les seves ganes de viure. En la seva pròpia malaltia no va suportar la convalescència, va menysprear el tractament, es va tornar agressiva i displicent, i va compensar la solitud aferrant-se obsessivament als amics. Li va sobreviure la mort en plena activitat...

La fe ens permet afirmar apassionadament la vida humana fins a reconèixer-la com a eterna, i alhora assumir fins al fons la tragèdia de la mort, sempre que la visquem com ho va fer Jesucrist, és a dir, estimant fins al final.

Paraules de fe: Dret a decidir sobre el propi cos?

(28-7-2013)

Alguns programes polítics inclouen entre els seus projectes “la defensa del dret de la dona al propi cos”. Aquesta expressió, tal com sona, és evident i no planteja cap qüestió: tot ésser humà té dret a “usar” el seu propi cos. No obstant això, per poc que pensem, el que en realitat vol dir mereix unes paraules de fe.

Respirant encara l'atmosfera que ens deixa Hannah Arendt amb les seus pensaments i la seva vida inserida en la problemàtica de la filosofia política, ens preguntem què signifiquen aquestes paraules com a projecte polític i quina valoració mereixen a la llum de l'Evangelí.

1r. L'expressió no és molt afortunada, perquè fa entendre que el cos és “una cosa” a utilitzar lliurement pel nostre esperit. La fe ens diu que el cos humà no és quelcom afegit a manera d'instrument, sinó que forma part indissolublement del nostre ésser persona, d'aquí la seva dignitat.

2n. Aquestes paraules poden referir-se a tot tipus de situacions en què la dona té dret a decidir sobre ella mateixa en l'àmbit corporal. Però generalment s'entén com el dret de la dona embarassada a decidir autònomament si avorta o deixa viure el fetus.

3r. Els qui defensen aquest pretès dret es basen en l'estreta dependència per sobreviure que el fetus té respecte de la mare, la qual no podria ser privada de la capacitat de decidir lliurement. Però la qüestió fonamental és que el fetus és un ésser humà diferent de la mare: la dependència respecte de la mare no significa que el fetus sigui una part del cos de la mare o que es pugui considerar “propietat” seva (ja que entre éssers humans ningú no és amo de ningú), de manera que la mare pugui decidir si el fetus ha de viure o morir. Més aviat al contrari: el sentit de la dependència és que el fetus visqui.

4t. Fins i tot en el cas que es consideri un conflicte de drets, el de la mare a decidir lliurement i el del fetus a viure, és evident que en la jerarquia de drets preval el dret a viure que té tot ésser humà, sigui quina sigui la seva fase de desenvolupament. Ningú podrà pensar que

el precepte de no matar un altre ésser humà signifiqui un atemptat contra el lliure ús del propi cos, encara que la vida d'aquest altre ésser depengui d'un mateix.

5è. Aquest precepte és defensat pels cristians des de la seva fe, però també els cristians creiem que ha de passar a llei civil, perquè a més de raons de fe existeixen arguments de naturalesa i raó humana que afecten a tots, a la civilització i a la cultura de tota societat veritablement humanista, que entre tots hem de bastir.

Molts no van entendre que Hannah Ardent considerés la causa contra Eich-mann, com a causa “de la humanitat”, més enllà de la circumstàncies polítiques. Nosaltres veiem en la qüestió de l'avortament una veritable causa d'humanitat, una mentalitat, un estil de tractar l'ésser humà, que afecta profundament la nostra cultura.

En tot cas, els cristians entrem en aquesta qüestió assegurant tres actituds bàsiques: l'absolut respecte a altres opinions i les regles democràtiques; el compromís d'ajuda incondicional a la dona embarassada que es trobi amb dificultats; la voluntat de trobar sortides eficaces i moralment acceptables als drames humans que en ocasions sorgeixen al voltant d'embarassos i possibles avortaments.

La paraula de fe sempre serà un testimoniatge del “Déu de vius, no de morts”, encara que la vida de l'altre ens demandi esforços i sacrificis. A la fi triomfarà el Déu que desitja que l'ésser humà visqui i no mori.

Paraules de fe: Jean Guitton (1)

(1-9-2013)

Les grans qüestions i els pensaments profunds arriben a entendre's tot escoltant un veritable savi que mira d'explicar-los a un nen.

“Quan obres els ulls i veus el sol, a aquesta acció se la denomina “veure”. Quan el professor et diu que el sol és 322.000 vegades més gran que la terra, perquè la ciència ho demostra, encara que tu no puguis veure-ho, això es diu “saber”. Finalment, si una dona et diu que t'estima, la teva mare per exemple, encara que no pugui demostrar-t'ho, i encara que tu no ho vegis, acceptes aquesta paraula: a això se'n diu “creure”.

Saber és més bell que veure. Però creure és molt més bell encara que saber, ja que en l'acte de creure hi ha molt d'amor.”

Aquestes paraules van ser escrites pel gran filòsof catòlic Jean Guitton (1901-1999) i pertanyen a “*El meu petit catecisme*”, un dels seus escrits “del final de la seva vida”, en el temps en què tot s'ha de simplificar i explicar com si es parlés amb un nen; quan, segons les seves pròpies paraules, “el crepuscle s'apropa a l'aurora”. Professor de vocació en liceus i a la universitat, escriptor assagista, compromès en causes socials i eclesials, observador i consultor en el Concili Vaticà II, membre de l'Acadèmia Francesa de la Llengua i de l'Acadèmia de les Ciències Morales i Polítiques...

Podem dir que aquestes paraules, amb la seva senzillesa, són el resultat d'un camí que Jean Guitton va fer tota la seva vida des de l'adolescència. La seva família, de classe mitjana, creient, vivia el contrast d'una fe molt aferrada a la tradició, representada pel seu pare; i una fe molt oberta al progrés de la ciència, representada per la seva mare. En el llibre “*Allò que jo crec*” relata com ella, la seva mare, d'amagat del pare, mirava de convèncer-lo que la fe cristiana era compatible amb la teoria de l'evolucionisme... Aquesta circumstància, unida a la seva condició de creient obert a la cultura moderna, féu d'ell una persona que va viure sempre en el límit i a la frontera, no per subratllar els contrastos, sinó precisament per bastir ponts. Així, alhora que distingia els camps propis de la ciència i de la

fe, arribava a afirmar, amb alguns científics, que la ciència actual plantejava algunes qüestions que es podien respondre apel·lant a veritats que pertanyen al camp de la fe, com el Déu personal creador i transcendent...

Jean Guitton, com qualsevol de nosaltres, sabia que al segle XIII la mirada d'un creient, Francesc d'Assís, va veure el mateix sol, del qual avui un científic sap tant, i es posà a cantar ple d'alegria:

“Lloat siguis, Senyor meu, pel germà sol, que il·lumina i obre el dia, i és bell en la seva esplendor, i porta pels cels notícia del seu autor...”.

Això no ho diria la ciència, però forma part de “la veritat del sol”. Al nostre parer, diu més de l'astre que tot quant un científic pogués esbrinar amb els seus instruments. La fe descobreix bellesa, do, agraïment, significat profund de les coses, tot reconeixent la presència del Creador que, tot estimant, crea l'univers.

El creient també assumirà i mirarà d'harmonitzar el que li diu la ciència i ho convertirà tot en motiu de lloança. El gran teòleg Hans Urs von Balthasar va titular un dels seus llibres “*La Veritat és simfònica*”. La fe consisteix a descobrir la simfonia de la Veritat, aquesta simfonia que va compondre el Creador i que sona meravellosament arreu del món, per tot el qui desitgi escoltar.

Paraules de fe: Jean Guitton (2)

(8-9-2013)

No som pocs els catòlics que hem vist la nostra història de fe profundament marcada pel Concili Vaticà II. Malauradament sembla que no tots ho hagin “digerit” bé: uns perquè pensen que el concili va traïr la fe de sempre, uns altres perquè s'han quedat amb els canvis superficials i han buidat la seva fe de tot significat i de tota certesa.

En tot cas, la profunda marca que ens va deixar el concili fa que Jean Guitton ens resulti molt proper. En efecte, els ponts que ell desitjava desplegar entre la fe i la ciència es corresponen amb els que va bastir en gairebé tots els àmbits de la seva vida i el seu pensament. Els qui hagin viscut l'Església dels anys setanta i vuitanta, entendran que el puguem qualificar de “cristià del diàleg”. Així el veiem alineat perfectament amb el seu gran mestre i amic, el papa Pau VI, i amb l'esperit i la lletra del Concili Vaticà II.

Des de la seva joventut i sota la influència d'algun sacerdot, com M. Pouget, a qui considerarà tota la seva vida com “un tresor enterrat en un camp”, va practicar el diàleg, encara que llavors hagués de fer-ho en una mena de “clandestinitat”. Ho va viure en l'àmbit ecumènic (en reunions d'amagat amb representants d'altres confessions cristianes), com també en l'àmbit del pensament contemporani, en els seus contactes amb teòlegs i filòsofs oberts a la modernitat, com en el dels problemes socioculturals, en la seva participació en les setmanes socials. S'entendrà que arribés a escriure:

“El Concili ha estat la sorpresa, la corona i goig de la meua vida, l'esdeveniment esperat i, no obstant això considerat impossible, que... es convertia per a mi en el terme i en el misteri, en un terme i en un origen”.

Pocs catòlics laics hauran anhelat, gaudit, viscut el Concili Vaticà II com ell, convidat pel papa a participar com a observador i havent parlat en l'assemblea de bisbes: per a ell es tractava veritablement d'una Església oberta al diàleg.

Però, què significava això realment? La tercera part del seu encisador llibre *Diàlegs amb Pau VI*, s'intitula "El diàleg sobre el diàleg". Tots dos interlocutors glossen el que el papa havia exposat en el capítol 5è de la seva encíclica *Ecclesiam suam* sobre aquesta qüestió. És possible realment el diàleg, fins i tot el diàleg entre un creient i un ateu? No acabem cadascun amb la seva opinió, no correm el perill de dissoldre'ns o de buscar un pur consens perquè ningú no es molesti?... Guitton retenia una frase que la seva mare havia copiat en el seu *Carnet malva*:

"Cal que es restableixi l'harmonia entre els moderns sense fe i els creients sense modernitat, cal que els primers trobin Déu i que els segons vagin endavant sobre la terra"

Ell tenia clar un principi bàsic: el diàleg és un camí per arribar a un lloc, una recerca per trobar alguna cosa. Aquest lloc i aquest "alguna cosa" és la Veritat. "Què és un concili, sinó un òrgan comunitari, destinat a mantenir, a purificar, a promoure la fe?", dirà en *Allò que jo crec*. La bellesa del diàleg inserit en el camí de la fe, consisteix a propiciar la recerca en comú, en el que té d'intercanvi, d'escolta, d'humilitat, de pràctica de l'amor cristià. Però el seu sentit i el seu valor rau en el fet de ser un mitjà, perquè un dia la Veritat buscada junts també sigui gaudida en comú. De res no haurà servit el Concili Vaticà II si no ens ha fet creure més i millor.

Paraules de fe: Jean Guitton (3)

(15-9-2013)

Jean Guitton va escriure moltes paraules de fe. Totes sortiren de la seva recerca apassionada per trobar la Veritat; una recerca que va realitzar com a filòsof i com a cristià, empès per una convicció de la qual mai no va dubtar: que aquesta Veritat realment existia i es podia assolir. La fe per a ell significava el compliment de les aspiracions humanes més profundes i alhora la purificació o alliberament de totes les falsificacions o idolatries. És el que expressava en referència a l'ordre social:

“Si Déu no està per damunt del poble, és el poble qui es converteix en Déu, la llei humana en voluntat de Déu, el dret humà en dret diví. La llibertat de pensar de manera diferent a l'opinió pública esdevé idèntica a la blasfèmia. Llavors no hi ha ni democràcia, ni llibertat, ni laïcitat”.

I perquè la realitat de la vida personal, l'essència del que som, les creences més personals i profundes, es concentren en el moment de la mort, Guitton va compondre un llibre extraordinàriament suggestiu, original i en certa manera bell; no hi falten alguns trets d'humor. Es titula *El meu testament filosòfic*. Aquí l'autor recorre a un artífici que li permet dramatitzar la seva mort, el seu enterrament i el seu judici, fent comparèixer personatges, inclosos sants i el propi Jesucrist, que van ser decisius en la seva vida. Tot el llibre és una paraula de fe i de raó humana. Així, dirà a Lluçifer:

“Si mai no he perdut la fe és perquè em semblava que en abandonar la fe traïa la raó crítica. Al cap i a la fi, he mantingut la fe per esperit crític...”.

Fa passar en sengles diàlegs els grans inspiradors de la seva recerca: Pascal, per assentar la seva fe en Déu transcendent, Bergson per manifestar la seva fe en Jesucrist, Pau VI per justificar la seva condició de catòlic. Es converteix en espectador del seu propi enterrament, on té ocasió de conversar amb De Gaulle, amb Sòcrates, amb Blondel i amb Dant, i on fa una primera aproximació al gran tema de l'amor a propòsit del seu matrimoni, ridiculitzat per alguns, però defensat per la seva esposa, que confessa haver estat

veritablement estimada, malgrat la seva fredor racional i “les seves distraccions”...

“Què és l'amor humà?... Un impuls de vida que es reflexiona, s'interioritza i s'eleva a l'espiritual. A la superfície la joventut, la bellesa, la passió, el plaer. En el primer nivell de profunditat, l'alegria, l'honor, la confiança, l'estima, el respecte amorós, la generositat tendra, l'afecte ferm i cordial... I en les grans profunditats? L'abisme que crida l'abisme” .

Però el centre d'aquesta obra és la dramatització del judici, ja que s'hi ha d'esbrinar el valor, el pes i el sentit de tota la seva existència. Hi ha càrrecs contra ell, però també testimonis que treballen al seu favor: François Mitterrand, que va morir possiblement en el llindar de la fe, gràcies al tracte que amb ell va mantenir en vida i, sobretot, Sta. Teresa de Lisieux. Quedava la qüestió definitiva. Havia confessat a Mitterrand: “Senyor president, sento no haver estimat prou”. La seva última paraula en el judici estava escrita en un paper que li va caure a terra. Sta. Teresa va córrer a recollir-lo. “Si us plau, llegeixi-ho vostè mateixa”. Era un text de Ruysbroek:

“Quan l'home considera en el fons de si mateix amb ulls cremats per l'amor la immensitat de Déu... i mirant-se a si mateix descobreix els atemptats contra l'immens i fidel Senyor... no coneix un menyspreu suficientment profund per a satisfer-se... Es resigna llavors a la voluntat de Déu i, en l'abnegació íntima troba la pau veritable. Els nostres pecats han esdevingut font d'humilitat i amor, estar immersos en la humilitat és estar immersos en Déu, ja que Ell és el fons de l'abisme...”.